

ZPĚT K BOHU A K CÍRKVI!

NAPSAL

P. MARTIN JANŮ C. SS. R.

SE SVOLENÍM
ŘÁDOVÝCH A CÍRKEVNÍCH PŘEDSTAVENÝCH.

V PRAZE 1919.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA A NAKLADATELSTVÍ
V. KOTRBA.

Vydání apologetického spisu P. Martina Janů C. SS. R.,
pod názvem, „Zpět k Bohu a k církvi!“ se dovoluje.

V P r a z e, 12. října 1914.

P. Augustin Benda,
provinciál Redemptoristů.

Nihil obstat.

P r a g a e, 3. Novembris 1914.

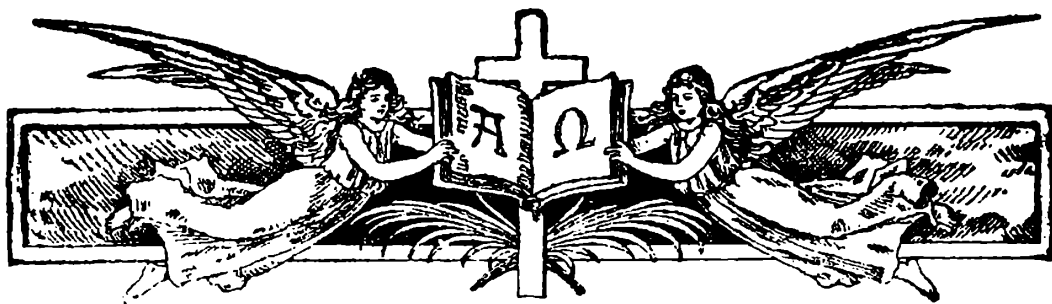
Dr. Antonius Podlaha,
censor.

Imprimatur.

Ex archiep. Ordinariatu Pragaе, 4. Novembris 1914.

No. 14496.

Dr. Joannes Sedlák,
vicarius generalis.

Úvodem.

Sv. Pavel píše v druhém listu k Timotheovi tato slova: „Bude čas, když to zdravého učení nebudou snášeti, ale podle svých žádostí sobě shromažďovati budou učitele, a od pravdy zajisté sluch odvrátí a k bájm se obrátí.“ 4, 3.

Zdá se, jakoby sv. apoštol měl na mysli dobu naši. Lidé se odvrací od Boha, Pravdy věčné, a od církve, která jest podle téhož apoštola „sloupem a utvrzením pravdy“. 1. Tim. 3, 15.

I jest věcí katolíků z přesvědčení, aby tím pevněji přilnuli k víře po otcích zděděné, netoliko myslí, ale i srdcem, veškerou svou bytostí. Potřebí jest, aby se věrní katolíci semkli v jeden spořádaný šik a víry své netoliko hájili, nýbrž především podle víry a z víry žili.

Knížečka, kterou tuto podávám,*) má za účel hájiti základních pravd našeho sv. náboženství a vésti k ne-

*) Vydání její se vřavou válečnou opozdilo, ale za to je nyní mnohem časovější.

vyčerpateľným pramenům milosti. Bude, jak doufám, vítanou příručkou věrným katolíkům, v níž naleznou břitké odpovědi na běžné námitky proti víře katolické a zároveň povzbuzení k vroucí nelíčené zbožnosti.

Věnuji tento spisek nejčistší Bohorodičce, svržením sochy na Staroměstském náměstí před nedávnem tolik zneuctěné, s prosbou, aby jej svým požehnáním provázela na pouti po naší milé vlasti československé.

▼ *Praze*, 8. prosince 1918.

Spisovatel.

I.

Zdali dosud pravda, že máme žiti
v bázni Boží?

Svatostánek a okolí.

Přijde-li do velkolepého chrámu Páně turista, ~~znalý~~ umění církevního a prohlédne-li si důkladně mohutnou, nádhernou stavbu a krásné slohové oltáře, poslední úsudek jeho zní: Toť jest pravá perla umění stavitelského a výtvarného! Odchází s nadšením.

Ale zbožný křesťan, byť i znalý církevního umění, když vstupuje do chrámu, zabývá se myšlenkou daleko vznešenější a ideálnější, kterou mu připomíná jeho živá víra a vroucí láska k Ježíši Kristu. A ta jest? „A i stánek Boží s lidmi, a přebývati bude s nimi. A oni budou jeho lidem: a sám Bůh s nimi bude jejich Bohem.“ Zj. 21, 3. Zbožný křesťan myslí na Pána Ježíše, an přebývá pod způsobou chleba dnem i nocí ve svatostánku, jest vězněn z lásky, sdílí s námi pozemské vyhnanství a vyplňuje i tu své přislíbení: „A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ Mat. 27. 20. Ježíš Kristus přebývá v našich chrámech, On, Bůh náš a svrchovaný Král. Ale co činí jeho lid, lid jeho krví vykoupený? — Málo těch, kteří spěchají do domu Božího; mnozí vedou si jako by Ježíš Kristus byl jim cizím. A kolem chrámů, kolem stanů Božích,

zuří úporný boj; boj na ulicích, boj v dílnách, boj ve veřejných i soukromých budovách, boj o království Boží na zemi. Přívrženci knížete temností se zápalem zběsilým šíří bludy a podkopávají pilíře mravního života, aby vydobyli nadvlády svému pánu, od něhož nedostane se jim žádná jiná odplata, leč rozervanosti duševní a věčné záhuby. Zbraněmi jsou jim pusté řeči, svůdné příklady, knihy, časopisy, noviny, otrávené jedem nevěry a nemravnosti.*) Udatně se brání věrní katolíci. Heslem jejich jest:

„Raději vyhnanství, žalář, mříž,
než zradit Boha, vlast a národ v boji,
než být škůdcem cesty ku pokoji,
než zničit lid a zapřít kříž!“

Ale takových hrdin jest málo. Přemnozí katolíci jen nečinně přihlížejí k boji, navazují důvěrné styky s nepřáteli a ponenáhlu přecházejí k nim. Vyplňují se na nich slova Kristova: „Kdo není se mnou, proti mně jest.“ Luk. 11, 22. Řada těchto článků má za účel: utvrditi ve víře věrné katolíky a zbloudilé opět přivést pod prapor kříže a zároveň dáti všem do rukou vydatné zbraně, kterými by vítězně odráželi útoky nepřátel.

Počínám důležitou životní otázkou:

„Zdali dosud pravda, že máme žítí v bázni Boží?“

„Bůh neumírá!“

Když slavný president republiky equadorské Garcia Moreno, rozhodný katolík a vlastenec, smrtelně byl zraněn od svých zuřivých nepřátel, pronesl umíraje tato krásná slova: „Dios no muere“ = „Bůh neumírá!“*) Ano, Bůh neumírá! On jest

*) Cf. Revue de l'archiconfrérie du Coeur Eucharistique 1913, p. 301.

**) Cf. Garcia Moreno, président de l'équateur. Tome II., p. 337. (Ouzième édition) par Le R. P. A. Bertha C. SS. R.

bytost nekonečné dokonalosti, bytost, která vždy byla, jest a bude, bytost od věčnosti do věčnosti. „Od věků až na věky jsí ty Bůh“ modlí se žalmista Páně. 89, 2. On jest bytost svrchovaná, nejvyšší dobro, nekonečná krása a líbeznost, svatost sama a spravedlnost, dobrota a láska, moc a moudrost. S nadšením volá královský pěvec David: „Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno tvé po vší zemi! neboť vyvýšena jest velebnost tvá nad nebesa!“ Žalm 8, 12. Jinde zase čteme: „Svaté a hrozné jest jméno jeho.“ Žalm 110, 9. A prorok Isaiáš, jemuž Hospodin jako z daleka ukázal velebnost svou, praví: „Všichni národov jako by nebyli tak jsou před ním a jako nic a práznost jmíni jsou jemu.“ 40, 17.

Tato nekonečná Boží dokonalost, vznešenost, velebnost nikdy nemůže utrpěti žádné újmy, žádného umenšení, žádné proměny. „U něho není proměnění ani z proměnění zastínění.“ Jak. 1, 17.

Zaslouhová-li tedy nevýslovná Boží velebnost, aby se jí před stvořením člověka klaněli milliony andělů, zpívající: „Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh všemohoucí, kterýž byl, a kterýž jest a kterýž přijíti má.“ Zjev. sv. Jana 4, 8, t. j. všemohoucí a věčný, živý na věky věkův: zasluhuje této nejvyšší pocty i od všelikého pokolení lidského i od každého jednotlivce. Proto vybízí žalmista Páně veškeré lidstvo slovy: „Chvalte Hospodina všichni národové: chvalte ho všichni lidé.“ 116, 1. „Všecka země klanějí se tobě.“ 65, 4. A Kristus Pán pravil: „Psáno jest: Pámu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jediné poctu božskou vzdávati.“ Mat. 4, 10.

Klaněti se tedy máme svrchovanému Pánu svému a takřka se zničovati před tváří jeho, jak opět nás vybízí královský pěvec: „Poďte, klanějme se a padejme (před ním); i plačme před Hospodinem, kterýž učinil nás, neb on jest Hospodin Bůh náš a my lid pastvy jeho.“ Ž. 94, 6. 7.

Když pak nám tento nesmírně veliký a nesmírně vznešený Bůh dává zákony a přikázání: co jest spravedlivějšího, než abychom se jim podrobili z celého srdce svého, ze vší duše své, ze vší síly své a vždy a všude je zachovávali? Nepřivede-li nás k tomu láska k Bohu, aneb láska k sobě samým, abychom totiž dosáhli odplaty věčné: hrozíme se aspoň soudů Božích, které zastihnou všechny ty, kteří přikázáními Božími pohrdají. „Hrozněť jest upadnouti v ruce Boha živého.“ Žid. 10, 31. Proto napomínal Kristus Pán: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou; ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla.“ Mat. 10, 28.

Z toho všeho, co jsem dosud pověděl, vysvítá jasně a zřejmě, že musíme stále žítí v bázni Boží. To od nás žádá nevýslovná Boží velebnost a naše úplná na Bohu závislost. To nám hlásá kniha knih, Písmo sv., to káže nám zdravý rozum, hlas svědomí. Jest tedy až dosud pravda, že máme žítí v bázni Boží. Písmo sv. praví přímo: „**Počátek moudrosti bázeň Boží.**“ Žalm 110, 10. Kde není bázně Boží, tu není tedy ani počátku pravé moudrosti, tu jen šalba a pošetilost a bláznovství.

Atheismus v praksi.

Písmo sv. praví: „Bláznů neskončený jest počet.“ Kaz. 1. 15. Podívejme se kolem sebe a poznáme pravdu toho. Přemnoho lidí žije jako by nebylo Boha. Kdy vidíš je modliti se, choditi do chrámu Páně, kdy slyšíš z úst jejich slova díků za nesčetná dobrodíní, která přijali z přestědré ruky Boží? Kdy pozoruješ, jak se v nehodách odevzdávají do vůle Boží, říkajíce: Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal, buď jméno Páně pochváleno! (Job 1, 21.) Kolikrát jsi svědkem, jak se odvracejí od zlého a potlačují hříšné choutky, aby neurazili Boha? Kolikrát mohl bys chváliti jejich obětavost a odhodlanost, s kterou by plnili i ty povinnosti, které

je stojí námahu a sebezapírání? Ba naopak. Vidíme a pozorujeme, že přemmoží Boha nedbají, nedbají jeho přikázání a chodí jen za svými choutkami a náklonnostmi.

Atheismus ve smýšlení.

Nevzdává-li člověk Bohu, co mu náleží, totiž úctu a šest a poslušnost, co bývá toho následkem? Výčitky svědomí, nespokojenost. A čím více se kdo od Boha vzdaluje, čím hříšnější život vede, tím žalostnější a bídější jeho duševní stav. Výčitek svědomí nikdy docela neotupí smyslné rozkoše a požitky; neboť kdo své peklo v sobě nosí, nalezne peklo i v ráji pozemského štěstí. Takový život jest mnohým lidem nesnesitelným. Jedni činí mu násilně konec sebevraždou. Ach, duše ubohé! Zoufalstvím a vraždou chcete dojítí pokoje? S takovými zločiny troufáte si předstoupiti před soudnou stolicí toho, jenž jediný jest Pánem života i smrti? Z pekla pozemského vrháte se sami střemhlav do věčné záhuby. Jiní nepomýšlejí na sebevraždu, protože lpí na hroudě zemské a hrozí se soudů Božích, ale nejraději by zničili Boha samého, aby vzpomínka naň neztrpčovala jim života. Ale poněvadž je to nemožno, aspoň ho zapírají. S počátku oddávají se ovšem jen pochybnostem, zdali Bůh jest, ale později s drzým čelem tvrdí, že Boha není. Jsou to atheisté, neznabozi.

Není atheistů z přesvědčení.

Atheistů, neznabohů z přesvědčení, t. j. takových, kteří by po zralé úvaze, klidně a beze vší pochyby a beže všeho kolísání za jediné pravé považovali, že Boha není: takových atheistů není. Důkazem jest, že ani vůdcové atheistů, neznabohů, takového přesvědčení nikdy nenabyli. V 18. století žil po-

věstný atheista, neznaboh La Mettrie. Byl tak zuřivým nevěrcem, že sám Voltaire, vůdce nevěrců, navrhoval králi pruskému Bedřichu II., aby La Mettrie byl jmenován dvorním atheistou. La Mettrie učil, „že Bůh není ničím; duše lidská není ničím.. po smrti že vše u člověka končí jako u zvířete“. Tak učil La Mettrie. Ale když se život jeho schyloval ke konci, lioval svých bludů, odvolal je a zemřel jako věřící křesťan. Hle, jak málo byl La Mettrie o svém atheismu přesvědčen!*)

Podobně d'Alembert a Diderot, zuřiví zastánci atheismu, žádali si před smrtí smířiti se s církví katolickou a volali jako zoufalci, aby jim přivedli kněze. Ale jejich žáci, sloupenci a přátelé kněze k nim nepřipustili.**)

— Když tedy ani největší atheisté, neznabozi, nebyli o svém atheismu přesvědčeni, můžeme klidně říci, že atheistů, neznabohů z přesvědčení není.

Atheistů z přesvědčení nemůže býti.

Ale musíme říci ještě více: Atheistů z přesvědčení ani nemůže býti. Proč? Protože veskerá příroda mocným hlasem k nám volá: Jest Bůh! On mne učinil, já jsem se sama neučinila! On dal určité a stálé zákony millionům hvězd, které ve vesmíru mají buď vykázaná stálá místa — „stálice“, aneb v přesných drahách se pohybují — „oběžnice“. Dle jeho zákonů krystallisují nerosty za stejných okolností vždy týmž způsobem. Dle jeho zákonů roste a vyvíjí se každá bylinka, každý živočich. Na tisíce jest tu druhů, na milliony a milliony jednotlivců. Každý tvor má svou zvláštní podstatu, každý své určité vlastnosti, každý svůj vlastní účel. Každý tvor jest velebitelem a chvalořečníkem Stvořitele svého.

*) Cf. G. M. Schuler: Was sind die Gottesleugner eigentlich für Leute? S. 23.

**) ib.

„Vy, přátelé,“ pravím s velikým hvězdářem Newtonem,*) „Vy soudíte, že mám duši obdařenou rozumem, protože pozorujete pořádek v mých slovech a v mém jednání; sudťte tedy také, vidouce pořádek tohoto světa, že jest též Duch svrchovaně moudrý“ který tento pořádek tvoří a zachovává, sudťte, že jest Bůh.

A kdyby kdo i zavřel oči, aby neviděl krásného divadla přírody, její rozmanitosti, její účelnosti, její nádhery, a kdyby takřka zabeđnil rozum svůj, aby s největšími mysliteli lidstva nesoudil ze zákonů přírody, které ho obklopuje, že musí býti všemohoucí a neskonale moudrý Stvořitel, Zachovavatel a Ředitel veškerenstva, zdaž může zavřítí oči sám před sebou? Jak důmyslně sestrojeno jest naše tělo! Jaká účelnost každé kosti, každého svalu, každého čivu, každého ústrojí! Po tisíce let zkoumalo již na tisíce a tisíce přírodozpytců a lékařů soustavu našeho těla a ještě jí dostatečně neprozkoumalo. Nevydává naše tělo svědectví o Tvůrci všemohoucím a svrchovaně moudrém, svědectví nad slunce jasnější? A duše naše, není ona obdařena rozumem, který dle určitých zákonů pátrá po pravdě, řadí pojem k pojmu, myšlenku k myšlence, úsudek k úsudku, a poznává i podstatu věcí a jejich vnitřní spojitost?**) Není duše

*) Eléments de la philosophie de Newton 1re p. c. 1.

**) Bláhová jest myšlenka, že smíme „volně mysliti“ „Volně mysl“ i blázen i člověk nepočetný. Naše myšlenky vázány jsou zákony; zákony logickými, abychom myslili rozumně a správně, a zákony mravními, abychom myslili počestně. I v našich myšlenkách panovati má pravda a právo. A platí li tato zásada — které nikdo nemůže popřítí — v obyčejných věcech, platí tím více v otázkách nejdůležitějších o Bohu, o duši, o posmrtném životě, o náboženství.

Budiž to výstrahou před „Volnými Mysliteli“, „Volno-myšlenkáři“!

Spolek „Volných Myslitelů“, aneb, jak si říkají, spolek „Volné Myšlenky“, je spolek z ciziny (z Belgie) k nám přišlý, mezinárodní, nevlastenecký, spolek úplně nevěrecký. Jest netoliko proti náboženství katolickému, a e proti každému náboženství vůbec. Spisy „Volné Myšlenky“ jen čiší a srší nenávistí proti církvi katolické.

obdařena vůlí, která se nese stále k nejvyšší blaženosti a stále stojí pod zákonem svědomí, které káže: odvracej se od zlého a činné dobré?*) Tyto vlastnosti a zákony rozumu a vůle, zdaž nevyžadují neúprosně svrchovaného Pána a Stvořitele? Sám pohan Cicero praví, že tyto zákony stálé a nezvratné, zavazující všechny lidi všech časů, svědčí o nejvyšším Mistru a Pánu — Bohu. (De re publica lib. III.) Všude tedy nalézáme jasné stopy Boží, které nám dokazují, že Bůh jest. Omnia plena Dei, quis te, Deus, esse negabit?**)

O jsoucnosti Boží svědčí i souhlas veškerého pokolení lidského a k ateismu, neznabožství hlásili se vždy jen lidé duševně omezení, aneb mravně zvrhlí. Proto napsal La Bruyère: „Rád bych viděl muže soudného, střizlivého, spravedlivého a čistotného, jenž by říkal, že není Boha a nesmrtelné duše... ale takového muže není.“ — A zdaž komu kmitla se hlavou jen pochybnost o jsoucnosti Boží, odkud vedl život čistý a ctnostný? Nikoliv. „Nikdo nezapírá Boha, praví sv. Augustin, „leč ten, komu na tom záleží, aby Boha nebylo.“ (Tract. 70. in Joan.) Jenom ti si přejí, aby nebylo Boha a zapírají jej, kteří se oddávají pýše a smyslným rozkoším, kteří neznají studu a počestnosti, které tíží vina, že uloupili bližnímu čest a dobré jméno, aneb časný majetek. Jedním slovem srdce hříšné a nikoliv rozum svádí k ateismu, k neznabožství. Praví to i samo Písmo sv.: „Řekl nesmyslný v srdci svém: Není Boha.“

„Ale,“ řekl by někdo, „nač tyto všechny důkazy o jsoucnosti Boží?“ Nikdy jsem dosud nebyl v pochyb-

*) Vůle naše je svobodná, ale jen k tomu, aby se bez nucení rozhodla zachovávat Bohem stanovený řád přirozený, do srdce vepsaný, i nadpřirozený, Bohem zjevený. Že může vůle od tohoto dvojího řádu odbočiti, hřešiti, není dokonalostí, nýbrž slabostí, jako není dokonalostí hodináře, že může hodinový stroj pokazit. Z toho viděti, jak nepravá jest zásada: Jsem svoboden, mohu tedy dělati, co chci.

**) Všude stopy Boží, kdo by tedy mohl Boha popíráti?

nostech, zdali Bůh jest.“ — Ale v pochybnostech jest snad některý z tvých známých; víš nyní, jak jej máš poučiti.

Monismus.

Atheismus, neznabožství hlásá se ve vlasti naší bez trestu pod záminkou svobody a vědy i chudému tělesně pracujícímu lidu. Ovšem nazývají atheismus jiným jménem, říkají mu nyní „monismus“, ale věcně je to blud stejný. Není-li, jak monisté učí, rozdílu mezi Bohem a světem, jsou-li nerosty, rostliny, zvířata, lidé jenom zjevy jediné a téže bytosti, mimo kterou není ničeho — co jest to jiného, leč učiti, že není Boha? A tohle má býti evangeliem moderního člověka! Bludy, kterým učili pohané již před třemi tisíci lety, bludy tisíckrát již vyvrácené; bludy, které soudný člověk musí poznati na první pohled. Ó, děkujme Bohu z hloubi srdce, že nás takových bludů náčil uchrániti! Ale budme na stráži; braňme tomu, by se takové bludy nešířily kolem nás, by nezachvátily i nás. Žijme, jak Bůh nám káže — a nikdy nebudeme o jeho jsoucnosti pochybovati. Svatá bázeň Boží ať nás provází každý den od rána do večera, po celý život a budeme míti sladkou naději v hodině smrti, že nás Bůh přijme na milost, jak praví Písmo svaté: „V bázni Boží buď celý den, neboť budeš míti naději v nejposlednější čas a očekávání tvé nebude sklamáno.“ Přísl. 23, 17.

Vrchol moudrosti.

Počátek moudrosti jest dle Písma bázeň Boží. Ale co jest moudrosti vrcholem? Jest to láska k Bohu, láska z celého srdce, láska nade všecko, láska obětavá, láska vytrvalá. „Ctihodná moudrost jest milování Boha,“ praví Písmo sv.

Sir. 1, 14. Kdo tuto lásku k Bohu má, ten zachovává Boží přikázání ne tak z hrůzy a ze strachu před věčnými mukami, ale aby se zalíbil Bohu a vyplnil vůli jeho. Ten nečiní pouze to, k čemu je zavázán pod ztrátou věčné blaženosti, ale činí mnohem více. Nevidí v Bohu jen přísného soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce, ale i svrchovaně dobrotivého otce. Necítí se pouze služebníkem Božím, ale i dítětem, které s důvěrou a oddaností upírá zraky k nebesům a modlí se: „Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.“ Po této svrchované moudrosti, t. j. po lásce Boží musíme toužiti, o ni se snažiti a to všemi silami; „neboť nekonečný jest poklad lidem, jehožto kteříž užívají, účastni jsou přátelství Božího“. Moudr. 7, 14.

*

„Dios no muere!“ = „Bůh neumírá!“ On jest a zůstane na věky bytost nejdokonalejší, nejvyšší Dobro, svrchovaná Krása, věčná Pravda. Plna jsou nebesa i země velebnosti a slávy jeho. Až dosud tedy platí přísloví vzaté z Písma sv. Počátek moudrosti jest bázeň Boží. Platí pro všechny: učené i neučené, bohaté i chudé, muže i ženy; neboť on stvořil nás svojí mocí a moudrostí, on nás zachovává a vede k životu věčnému. Bojme se tedy Boha, bojme se soudů jeho a zachovávejme jeho přikázání: toť počátek pravé moudrosti. Ale milujme ho též nade všecko; láska moudrosti vrcholem.

Krásně praví Tomáš Kempenský: „Nechci, abys jen Boha se bál, když ho milovati můžeš; neboť když ho miluješ, i bojíš se ho.“

II.

Zdali smrtí všemu konec?

Jak umírá sociální demokrat!

Stalo se to v Berlíně, není tomu příliš dávno.*) U příbytku katolického kněze zazvonila malá dívka a prosila ho, aby hned šel k nemocnému jejímu otci. Kněz se ptal: „Jste katolíci?“ — v Berlíně tato otázka jest nezbytná. — „Ano, pane faráři, jsme katolíci.“ Kněz vydal se neprodleně na cestu. Kráčeli dlouho, skoro až na konec města. Dívka konečně zabočila do dvora několikapatrového domu a vedla kněze až do čtvrtého poschodí. Tu jedny dveře se otevřely a kněze plačky pozdravuje usouzená žena. Vede kněze do chudičké světnice, kde v koutku leží její muž, chroptě ve smrtelném zápase. Skleněnýma očima dívá se nemocný na kněze a, sebrav poslední své síly, praví zlostně k manželce: „Přece's zavolala kněze, ty stará modlilko!“ A následuje dlouhá řada hrubých nadávek a kletby, že duchovnímu stydne v žilách krev. Ještě jednou pohne sebou křečovitě ubožák — a umírá. Žena, hořem zdrcená, klesá u lůžka. Kněz porozhlédá se po příbytku. Není tu kříže, ani žádného sv. obrazu, vůbec ničeho, co by jevilo život náboženský. Na stěnách visí v rámech obrazy Bebla, Marxa, Lasalla a obraz perličkami vyšívaný na způsob domácího požehnání se slovy: „Sociální demokracie toť skála, na které budoucí církev bude vzdělána.“ A ještě jednu viděti tabulku s nápisem: „Zaříd' si zde život krásně, nemíť žádné věčnosti: „na shledanou“ ať nikomu nedáváš!“ Mlčením pomíjí životopis tohoto muže. Pravím stručně: Byl katolík, stal se neobalým ve svých náboženských povinnostech, přidal se k nepřítelům víry, bídne zahynul. Toť historie tisíců a tisíců mužů i žen našeho věku. Lákavé ono

*) „Falsche Propheten“, Frant. X. Wetzel. 4. I.

heslo: „Zařid' si zde život krásně, neníť žádné věčnosti,“ zaslepilo již přemnohé a zaslepuje každodenně lidi bez počtu. Četné spisy a denní listy nemají nic pilnějšiho, než toto heslo rozšiřovati. Činí to nejraději jménem „vědy“ a „svobody“, aby získaly i povahy šlechtnější.

Monismus a nesmrtelnost duše.

Zhoubně působí za naší doby v tomto směru nauka t. zv. monismu. Upozornil jsem naň již v předešlém článku, připomenuv, že monismus popírá existenci osobního Boha. Ale monismus zavrhuje i pravdu o nesmrtelnosti duše. Dle učení monistů duše člověka jest jen vyvinutější duší zvířecí; není a nemůže prý ani býti duše od těla rozdílné, nehmotné, nesmrtelné.*) Ký div, že tuto nauku, která si dává hrdé jméno moderní vědy, přijali a přijímají ti, kteří již přes sto let usilují přetvořiti lidskou společnost, upoutati člověka na hroudu zemskou, zničiti v mysli a srdci jeho všelikou myšlenku na posmrtnou odplatu, aby mohl beze studu a bázně „užívat světa“?

„Zařid' si zde život krásně; neníť žádné věčnosti,“ opakuje se u nich bez konce i na veřejných schůzích i v soukromých rozmluvách. Že se dle této zásady i žije, netřeba se ani zmíniti. Požívavost zvláště ve větších městech nemá žádných mezí. A jsou snad lidé nyní šťastnější? Nikoli. Neumíme již ani býti opravdu veseli, napsal někdo. A právem; neboť pravá radost jest výkvětem a plodem spořádaného života a dobrého svědomí.

„Není každý vesel, kdo zpívá a skáče,
Někdy si v koutečku potichu zapláče.“

Em. ryt. z Čenkovy.

*) „Der Monismus“ von Fr. Klimke S. J. 1911.

Za to:

„Snadno mír a štěstí najde,
svědomí kdo čisté mívá.“

VI. Šťastný.

Pravá radost musí býti trvalou. Trvalé radosti rozkoše smyslné přiměstí nemohou. O nich platí slovo básníkovo:

„Rychle radosti minou, od smíchu je blízko do pláče,
Jedva že srdce plesá, již slza zas se roní.“

Jar. Vac. Kamenický. Elegie.

Nic trvalého pod sluncem. Marná tedy snaha, učiniti na zemi ráj; nikdy se nevyplní, ba ani se vyplniti nemůže. Jest to i snaha velmi zpozdilá a pošetilá; neboť nemáme zde města stálého, ale budoucího máme hledati; nejsme stvořeni pro čas, ale pro věčnost. Smrtí není všemu konec, neboť **duše lidská jest nesmrtelná.**

Nesmrtelnost duše dokazuje zdravý rozum, svorný souhlas všech národů, dokazuje i zjevení Boží na nesčetných místech.

Nesmrtelnost duše a rozum.

Nesmrtelnost duše hlásá zdravý rozum. Zabočme jen na chvílenku do filosofie, libomudrctví.

Nepopíratelná jest ve filosofii zásada: „Jaký výkon, taková příčina.“ Ale člověk provádí výkony netoliko tělesné, smysly poznatelné, jako jsou na př. jísti, píti, choditi, něco nésti... ale i výkony zcela jednoduché, nehmotné, smysly nepoznatelné, t. j. takové, kterých nelze ani viděti, ani slyšeti, ani jinými smysly postřehnouti. Takové výkony jsou na př. mysliti, chtíti, voliti, milovati, nenáviděti. Bylo by zajisté směšno, kdyby kdo řekl, že se pokusí rozpůliti myšlenku, že změří lásku na centimetry, že zváží svou nenávisť... Provádíme tedy výkony zcela jednoduché, nehmotné. Jaký výkon, taková příčina. Musí tedy v nás býti

bytosť jednoduchá, nehmotná, ktorá ony výkony provádí. Té bytosti říkáme duše. Máme tedy duši, jednoduchou, nehmotnou. Ale co jest nehmotné, jednoduché, jest též nedělitelné, samo v sobě vždy trvající, aneb, jak u živých bytostí říkáme, nesmrtelné. Jest tedy duše naše nedělitelná, nesmrtelná. Důkazu tohoto nemůže popříti, kdo svého zdravého rozumu řádně užívá.

Ale co řekneme na námitku nevěrců, že myslíme a uvažujeme mozkiem? Námitku tuto opakují velmi rádi nepřátelé nesmrtelnosti duše, jako na př. vůdcové monistů Häckel a Oswald. Odpovídáme: tvrditi, že myslíme mozkiem je právě tak nesmyslné, jako kdyby kdo řekl, že veškeré umění hudební spočívá ve varhanách, v houslích, ve flétně, aneb v jakémkoli hudebním nástroji. Chce-li kdo něco zahráti, musí míti ovšem nějaký hudební nástroj, ale kdo umění provádí, to není nástroj, nýbrž ten, kdo na něm hraje. Varhany, housle, flétna atd. jsou právě jen hudebními nástroji. A tak jest i mozek jen ústrojím, nástrojem, duše umělkyní, která nástroje používá. Mozek bez duše jest jen hmota a hmota jen hmotných úkonů schopna.

Duše lidská jest tedy povahou a přirozeností svou nesmrtelná. Musí tedy stále žíti, vyjma jedině ten případ, že by ji Bůh zničil. Ale toho on nikdy neučiní. Proč? Protože Boží moudrost a dobrotivost, svatost a spravedlnost vyžadují, aby duše lidská zůstala nesmrtelnou, žila bez konce, na věky.*)

Nesmrtelnost duše a Boží moudrost a dobrotivost.

Nesmrtelnosti duše lidské vyžaduje Boží moudrost a dobrotivost.

Člověk chová v srdci touhu, vždy žíti a dokonale blaženu býti. Odkud tato touha po vždy trva-

*) Slov. David Mark: „Der christl. Glaube.“ S. 92—94.

jičím životě a dokonalém štěstí? Jelikož ji nalézáme u všech lidí, u každého jednotlivce, zajisté jest nám samým Stvořitelem do srdce vložena. Uvažujme nyní: Bůh sám, který nám dal myšlenku a touhu po nesmrtelnosti a věčně blaženém životě, Bůh sám chtěl by duši zničit? — Tu by se člověku, k obrazu Božímu stvořenému, králi veškerého světa viditelného, vedlo hůře, než nerozumným zvířatům; neboť tato jsou úplně spokojena, když se jim dostane smyslných požitků, kdežto srdce lidského nenasytí ani všechny požitky smyslné celého světa. Vždy a všude ozývá se v srdci lidském hlas: Pro vyšší věci jsi stvořen, pro radosti dokonalé, pro život věčný. Dal snad Bůh člověku tuto dvojí touhu po dokonalé a věčné blaženosti, jen aby člověka trýznil a trápil? Taková myšlenka byla by rouháním proti moudrosti a dobrotivosti Boží. Proto musíme si učiniti tento závěr: Jako jest Bůh svrchovaně moudrý a dobrotivý, tak musí splnit touhu člověka po věčně blaženém životě, ovšem, plní-li i člověk na světě vůli Boží, zachovává Boží přikázání.

Nesmrtelnost duše a Boží svatost a spravedlnost.

Ale též svatost a spravedlnost Boží vyžaduje, aby i po smrti člověka byl život, život věčný.

Všichni poznáváme a uznáváme, že spravedlnost neodbytně žádá, aby se každému dostalo za skutky dobré odměny, za skutky zlé trestu. To nám praví zdravý rozum, v tom se srovnává veškeré člověčenstvo. Ale, zdali pak se dostává každému již v tomto životě, čeho zaslouhuje? Nikoliv. Nezřídka požívají lidé, kteří Boha nenávidí a jemu se rouhají, úcty a vážnosti. Často mívají lidé nespravedliví všeho hojnost. Často ti, kteří přikázání Boží a církevní nezachovávají, těší se stálému zdraví a dlouhému věku. Kde je zde spravedlivá odplata? Naproti tomu jsou lidé ctnostní, bohabojní, praví vzorové poctivosti a počestnosti, ale nikdo si jich neváží, kde kdo je hanou zahrnuje a kříž jest

vždy jejich údělem. Stíhá je brzy to, brzy ono neštěstí jako: ztráta majetku, příbuzných, cti a dobrého jména. Nezřídka trápí je bolesti tělesné, úzkosti a opuštěnost duševní. Ale vše to snášejí s myslí klidnou a s oděvzaností do vůle Boží. Ano někteří se i modlí jako sv. Filip Nerejský: „Ó Pane, rozmnož bolesti, ale rozmnož i trpělivost!“ Při tom jsou k bližnímu sama láska a úslužnost a obětavost. Kde se těmto dostává spravedlivé odměny za ctnostný jejich život? Zde na zemi jistě ne. A měl by Bůh duše jejich v okamžiku smrti zničit — v okamžiku, kdy se těší, že budou zbaveny útrap a nabudou věčné blaženosti? Měl by je zničit v okamžiku, kdy s jasnou tváří pohlíží k nebesům a kdy rty jejich šeptají naposled: „V tebe, Hospodine, jsem doufal, nebudu zaháněn na věky. — Otče, v ruce tvé poručím ducha svého?“ Tu by říkali lidé, že byli blázny millionsy sv. mučedníků, kteří položili Bohu na oltář vše, co měli, i život; že byli blázny i přecetní mládenci i panny, kteří se zřekli světa a všeho, co jim sliboval svět, jen aby si v domě Božím, v klášteře, zajistili své věčné spasení. Říkali by lidé, že nejmoudřeji jednají ti, kteří se nestarají o Boží a církevní příkázání a napomínání rodičů, učitelů a kněží, jen aby mohli hovětí svým hříšným choutkám.

Zde na zemi nedostává se tedy ani hříšným lidem zaslouženého trestu, ani ctnostným zasloužené odměny. Proto musíme zase učiniti závěr: Jako jest Bůh svrchovaně svatý a spravedlivý, tak musí býti i po smrti život, aby jedenkaždý vzal odplatu dle skutků svých, dobrých neb zlých.

Bůh nesmí tedy duše lidské, povahou svou nesmrtelné, zničit, sice by musil zapřítí svoji moudrost a dobrotivost, svoji svatost a spravedlnost.

Nesmrtelnost duše a přesvědčení národů.

Že duše lidská jest nesmrtelná, v tom se srovnává přesvědčení všech národů. Právem praví dr. Kadeřávek ve své filosofii*): „Všichni národové, všech časů i nejstarší i nejvzdělanější mají za to, že duše lidská jest nesmrtelná.“ Stopy víry v nesmrtelnost duše nalézáme na př. u starých Babyloňanů, Assyřanů, Egyptanů, Indů, Peršanů, Číňanů, Řeků, Římanů, Germanů, Slovanů. Dokladů máme po ruce nepřehledné množství.***) Nejbystřejší mužové všech věků poznávali nesmrtelnost duše jako na př. pohané: Sokrates, Plato, Aristoteles, Cicero. Cicero praví***): „O této víře (v nesmrtelnost duše) svědčí celý starý věk, který, čím blíže byl vzniku a božskému původu duše, tím lépe viděl tuto pravdu.“ Křesťanských učenců netřeba ani uváděti. Co znamená tedy křik několika jednotlivců: „Zaříd si zde život krásně; neníť žádné věčnosti; člověk hyne jako zvíře, smrtí všemu konec?“ Co znamená tento hlas proti svornému souhlasu celého pokolení lidského? Tolik jako kdyby všichni lidé říkali: Ve dne je světlo, ale několik by si postavilo hlavu a volalo: a just ne, ve dne je tma! Ale zdali smíme poslouchati bláznů a střestěnců? Kdo by jim raději věřil než celému lidstvu, byl by jedním z nich — bláznů.

Nesmrtelnost duše v Písmě svatém.

Co nám hlásá zdravý rozum a potvrzuje přesvědčení veškerého lidstva o nesmrtelnosti duše, to nám co nejjasněji praví Písmo sv. St. i Nov. zákona. Uvedu z tisíců jen několik výroků: V knize nadepsané „Kazatel“ čteme: „A navrátí se prach do země, odkud byl, a duch navrátí se

*) Psychologie. Str. 360.

**) Vide na př. ib. 360—363.

***) Quaest. Tusc. I, 22.

k Bohu, kterýž jej dal.“ 12, 7. Jak by se duch mohl vrátiti k Bohu, kdyby při smrti člověka hynul i duch? — V knize „Moudrosti“ uvádějí se nářky zavrženců v pekle jako na př.: „Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám. Což nám prospěla pýcha, aneb co nám pomohla chloubá bohatstvím? Pominulo to všecko jako stín.“ 5, 6—9. Odkud tyto nářky, kdyby po smrti nebylo života a spravedlivé odplaty?

Pán Ježíš pravil jednou apoštolům svým: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabítí. . . bojte se raději toho, který může duši i tělo zatratiti do pekelného ohně.“ Mat. 10, 28. Majíce na paměti tento výrok Páně, apoštolové a mučedníci milerádi obětovali život za Krista Pána a podrobili se mukám i nejbolestnějším. Jaký smysl by však měla slova Spasitelova, kdyby s tělem umírala, hynula i duše člověka? — Jindy zase pravil Kristus Pán: „I půjdou tito — totiž zlí — do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.“ Mat. 25, 46. Co vyjadřují tato slova jiného než že duše lidská jest nesmrtelná?

Opíraje se o tyto a podobné výroky Písma sv. vyznává tedy pravověrný katolík každý den tuto pravdu, an se modlí ve „Věřím v Boha“ „Věřím — v těla vzkříšení a život věčný.“

* * *

Nesmrtelnost duše poznává tedy jasně náš rozum, ji vyznávají všichni všech věků národové, nesmrtelnost duše potvrzuje neomylné zjevení Boží. Odstup od nás všeliká i nejmenší pochybnost! Jako jest jisto, že nyní žijeme, tak jest jisto, že žíti budeme věčně, bez konce.

Péče o duši nesmrtelnou.

Ale starejme se, a to co nejúsilovněji, aby život náš na věčnosti nebyl nešťastný, zoufalý, nýbrž blažený, šťastný. Musíme si na zemi zajistiti spásu svou. Každý jest sám svého věčného štěstí neb neštěstí strůjcem.

Péče o věčnou spásu duše jest naším zaměstnáním nejdůležitějším. „Omnia si perdas, animam servare memento“ = „Ať ztratíš, co ztratíš, jen zachraň duši svou!“

Péče a věčnou spásu duše jest naším zaměstnáním nejpotřebnějším. Slyšme slova Páně: „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však zkázu trpěl? Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou? Mat. 16, 26.

Péče o věčnou spásu duše jest zaměstnáním naším jediným. Sv. Terezie říkala: „Unica anima, unica vita, unica gloria.“ — „Jediná duše, jediný život, jediná sláva věčná.“

Proto zásada vážných křesťanů: Statek ztracen, mnoho ztraceno; duše ztracena, všechno ztraceno.

Ó, kéž nás myšlenka, že máme duši nesmrtelnou, stále provází! Kéž nás odvrací od falešných přátel, kteří mají v ústech med, ale v srdci jed a strojí nám záhubu! Kéž nás vede k tomu, bychom horlivě přijímali sv. svátosti, vroucně se modlili, náklonnostem svým panovali, žili jako věrní katolíci! Kéž jest ustavičnou naší snahou, býti vždy v takovém stavu, abychom, kdyby nás náhle překvapila smrt, s pokojným svědomím mohli šeptati: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!“

III.

Ježíš Kristus. — Kdo jest?

Krásná smrt novokřesťana.

Z amerických missií mezi pohanskými Indiány vypravuje nám jeden missionář tuto dojemnou událost: Přišel jsem jednoho večera velmi unaven k jakémusi ležení a řekl jsem si: Konečně budu si moci trochu odpočinouti — když najednou mi oznamují, že stařec jeden opodál umírá pod svým stanem. Byl to pohan, který nic neznal z naší sv. víry. Pudilo mě k němu jíti. Na první pohled bylo mi zřejmo, že smrt se blíží, a proto bez váhání jal jsem se mu vykládati základní pravdy katolického náboženství, abych jej mohl pokřtiti. Zatím co jsem mluvil, oživil obličej umírajícího; v jeho rysech obrazil se úžas a obdiv. Podal jsem mu kříž, a on upjal naň něžně zraky. Viděl jsem, že je dostatečně připraven; i nabídl jsem mu sv. křest. Přijal jej s radostí.

Když jsem vykonal sv. obřady a chystal již odejíti, tu mě nemocný ještě zavolal.

„Otče,“ řekl, „jsem již stár a mám bolesti; zapomněl jsem jméno Vykupitele svého, který mne tak miloval, že i za mne umřel. Nechtěl bys mi je ještě jednou říci?“

Vyňal jsem z pasu svého kříž, podal jej umírajícímu a vyslovil nejsvětější jméno Ježíš. Tu nemocný, sebrav veškeré své síly, vzal do ruky znamení spásy a upíraje na ně oči zalité slzami, pronesl namáhavě tato slova: „Ó, Pane Ježíši, jak lituji, že jsem tě tak pozdě poznal; kdybych tě byl poznal dříve, jak bych tě byl miloval!“ *)

Dojemná jsou tato slova umírajícího novokřesťana a obsahují v sobě důležitou pravdu.

*) „Věstník díla pro šíření víry“, roč. II., č. 4., str. 279.

Základní článek víry křesťanské.

Jedna z hlavních příčin, že se lidé odcizují církvi katolické, jest, že neznají a proto ani nemilují jejího zakladatele, Pána našeho Ježíše Krista. Věděti, kdo Kristus Pán jest a co pro nás učinil, toť základní poznatek katolického náboženství, základ věčného spasení. On sám to vyslovil náš božský Vykupitel, an pravil: „To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.“ Jan 17, 3.

O této nejdůležitější, základní pravdě budeme nyní uvažovati.

Známe ono jméno, které radostným jásotem naplňuje nebesa, ono jméno, před kterým se třesou brány pekelné, cno jméno, které lidstvo dělí na dva tábory: na tábor milujících a na tábor nenávistí plnoucích. Jest to jméno Ježíš. A kdo jest Ježíš? Ježíš jest nejkrásnější všech synů lidských, moudřejší nad učence všech věků, spravedlivější a ctnostnější nade všechny lidi od počátku světa — velká chvála, ale o Kristu Pánu nepatrná. A kdybych v mysli zalétl do říše nadhvězdné a srovnával Krista Pána s archanděly, s Cheruby a Serafy — velká chvála, ale o Kristu Pánu nepatrná. On jest daleko více: netoliko nejdokonalejší člověk, ale zároveň pravý Bůh — Boho člověk. A právě na tento jeho diadém, na jeho božství, sápe se moderní, nevěrecký svět, dobře věda, že s božstvím Pána Ježíše stojí neb padá dílo jeho: církev katolická. Třeba tedy nezbytně uvědomiti si, že Kristus Pán jest nejen člověk, ale i Bůh v jedné a to božské osobě.

Ježíš Kristus nazýval se dle sv. evangelia nejraději „Synem člověka“, aby nám dal příklad skromnosti a pokory a zároveň aby nám ukázal svou lásku, která ho přiměla k tomu, aby se stal naším bratrem a nejlepším přítelem. Ale zjevil i svou důstojnost bož-

skou, a to tak jasně a zřejmě, aby o ní nemohlo býti ani nejmenší pochybnosti.*)

Ježíš Kristus zjevil své božství svým učedníkům.

Zjevil své božství svým nejdůvěrnějším přátelům, **učedníkům**, a tito vyznávali ho za Syna Božího s naprostou určitostí a jistotou. Tak se táže na př. Pán Ježíš u města Caesaree Filipovy učedníků svých: „Kým praví lidé býti Syna člověka? I řekli jsemu: Jeoní Janem Křtitelem, jiní Eliášem, jiní Jeremiášem, neb jedním z proroků. Dí jim Ježíš: Vy pak, kým mě býti pravíte? Odpověděv Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého. A Ježíš odvětiv, řekl: Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův; neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích.“ Mat. 16, 13—17. Tak mluvil Petr jménem všech. Jiný učedník, miláček Páně, sv. Jan, píše ve svém evangeliu: „Na počátku bylo Slovo (t. j. druhá božská osoba) a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo... A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi... I viděli jsme slávu jeho, slávu to jako jednorozemého od Otce, plného milosti a pravdy.“ Jan 1, 1, 2, 14. Na jiném místě téhož evangelisty čteme: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného vydal.“ 3, 16. Sv. apoštol a evangelista Matouš poukazuje na proroka Isaiáše a praví, že se na Kristu Pánu vyplnilo ono proroctví: „A j, panna počne a porodí Syna a nazvou jméno jeho Emanuel, což se vykládá: „**S námi Bůh.**“ Po z mrtvýchvstání Páně padá apoštol Tomáš před Kristem Pánem na kolena a vyznává: „Pán můj a Bůh

*) Srovn. Franz Hettinger: Apologie des Christenthums, I., 2. S. 401—405.

můj!“ Jan 20, 28. A co svatí apoštolové věřili, tomu i učili, jak jejich slovy až dosud vyznáváme ve snešení apoštolském: „Věřím v Boha, Otce všemohoucího... i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.“ A čemu věřili a učili, za to podstoupili i smrt mučednickou.

Ježíš Kristus zjevil své božství všemu lidu.

Kristus Pán zjevil svou božskou důstojnost i **veškerému lidu**, a to veřejně a slavně, i když ho pro toto svědectví chtěli kamenovati. Nazývá se všemocným pánem veškerého tvorstva (Jan 5, 17), pánem člověka (Mat. 8, 3), pánem andělů (Mat. 25, 31), dárce života věčného (Jan 10, 28); praví, že jest Otci ve všem roven, jedné a téže božské podstaty s ním (Jan 10, 30); že jemu přináleží stejná pocta (Jan 5, 23), stejná víra (Jan 6, 29), stejná důvěra (Jan 14, 1), jakou Otci prokazovati jest.

Ježíš Kristus vyznal své božství před nejvyššími úřady.

Ale ještě slavnější svědectví bylo vydati Pánu Ježíši o božské jeho důstojnosti, svědectví totiž před **nejvyšším úřadem světským i duchovním**. Nejvyšší úřad světský u Židů přešel na Římany, Pilát byl místodržitelem císařským. Pilát táže se Pána Ježíše, zdali jest králem židovským. Odpovídá: Ano (Mat. 26, 64), přidáváje ona velevýznamná slova: „Království mé není z tohoto světa“ (Jan 18, 36), t. j. království přísluší mi jako Bohu od věčnosti.

Když pak stál Pán Ježíš před nejvyšším úřadem duchovním, tu podal mu nejvyšší kněz židovský otázku, otázku největší, nejslavnější, nejrozhodnější, která kdy na soudu byla podána: „Zapřisahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží?“ (Mat. 26, 63.) A Ježíš

odpověděl stejně rozhodně a slavnostně: „Já jsem“ (ib. 64), ačkoliv věděl, že pro toto svědectví bude vydán na přebolestnou smrt. A dotvrzuje výrok svých slovy: „Od tohoto času uzříte Syna člověka seděti na pravici Boží a přicházeti v oblacích nebeských“ (ib. v. 64).

Při těchto svědectvích Pána Ježíše jest jen trojí případ možný: buď byl Ježíš Kristus nevědomý, neznal sám sebe, a zaslepený, aneb klamal úmyslně své nejdůvěrnější přátele, své učedníky, lid i úřady, aneb jsou slova jeho pravdiva. Nebyl nevědomý a zaslepený; neboť takovou námitku vyvrací jeho vznešené, nebeské, božské učení. Neklamal úmyslně, nebyl podvodníkem; toho důkazem jeho přesvatý život, jelikož sami úhlavní jeho nepřátelé nemohli na něm nalézt ani stínu hříchu. Jsou tedy slova jeho pravdiva: **On jest Syn Boží, pravý Bůh a Člověk v jedné osobě.**

Ježíš Kristus dokázal své božství svými činy.

Ale co učil Kristus Pán slovy, to dokazoval i svými božskými činy, divy a zázraky. Bůh jest pánem přírody, pánem zákonů přírodních, pánem nezávislým, pánem všemohoucím. On může pouhým pokynem své vůle učiniti, co všechny síly přírodní převyšuje. Bůh by přestal býti Bohem, kdyby nemohl činiti zázraků. Tak učí zdravý a nepředpojatý rozum. A jaké zázraky činil Kristus Pán na potvrzenou svého božského původu a poslání? Zázraky nejrozmantějšího druhu: „Slepí vidí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví vstávají z mrtvých.“ (Mat. 11, 5.) Na tyto divy a zázraky odvolával se Kristus Pán, an pravil k Židům: „Nečiním-li skutků Otce svého, nevěřte mi; pak-li činím, a nechcete-li věriti mně, skutkům věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve mně jest a já v Otci.“ (Jan 10, 37, 38.)

Zázraky činil Kristus Pán netoliko ve svém životě, ale i při své smrti; neboť tu veškerá příroda musila jej uznati za svého svrchovaného Pána. A

vskutku, sotva že se nejsv. duše Páně oddělila od těla, otrásla se země, skály se rozpukly a hroby se otevřely a mnoho těl zesnulých světců vstalo z mrtvých. (Mat. 27, 51, 52.) Korunou zázraků Ježíše Krista bylo jeho slavné z mrtvých vstání, které určitě předpověděl a třetího dne po své smrti dokonat.

Ze všech těchto slov a skutků Páně nad slunce jasněji vysvítá pravda, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh a Člověk zároveň, v jedné a to božské osobě.

Vyznávejme víru v božství Kristovo !

Ó, vyznávejme tuto víru co nejochotněji! Rceme k Pánu Ježíši se sv. Petrem: „Pane... ty máš slova života věčného a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn Boží.“ (Jan 6, 69, 70.) Klaníme se Kristu Pánu co nejpokorněji, neboť píše sv. Pavel: „Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, které jest nad všechno jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.“ Fil. 2, 10, 11. Klaníme se mu i za ty ubohé ignoranty a zaslepence, kteří se Kristu Pánu rouhají a rouhání své i spisy rozšiřují. Když r. 1898 na sněmě v Santiagu jeden poslanec vyřkl rouhání proti Pánu Ježíši, tu povstal katolický poslanec Macario Ossa a zmužile odmítl útoky rouhačovy. Na to poklekl před celou sněmovnou na kolena a zvolal: „Klaním se Ježíši Kristu a vyznávám ho za Pána a Krále nade vším a za panovníka národů!“ (Kat. Listy 19/IV. 1898.) To bylo mužné vyznání víry! Získalo poslanci čest u přátel i nepřátel. Ó, kdyby jen katolíci byli smělejší a zmužilejší, brzy by umlkla ústa rouhavá; neboť nevěrci jsou jen proto plni odvahy, že katolíci jsou plni strachu a bázně. Naším heslem budiž: Pod praporem Kristovým nikoho se nebojím! Kdo vyzná Ježíše Krista před lidmi, toho i On vyzná před Otcem svým

nebeským, a kdo se zaň bude stydět před lidmi, za toho i On se bude stydět před Otcem svým. Ježíši Kristu, našemu Bohu a Pánu, čest a sláva na věky věkův!

Ježíš a mé všecko !

Ale vyznávatí víru v Pána Ježíše a klanětí se jemu, to ještě nedostačuje. Musíme ho i milovati nade všecko.

Milujeme krásu. Ježíš Kristus jest jako Bůh Stvořitel veškeré krásy a jest Krása sama, Krása věčná, nepochopitelná.

„Pulchrum pulcherrimus ipse Mundum mente gerens, similique ab imagine formans.“*) Boëthius.

Jako člověk jest nejkrásnější všech synů lidských. (Žalm 44, 3.)

Milujeme šlechtnost a ctnost. Ježíš Kristus jest jako Bůh Svatost sama a Spravedlnost; jako člověk jest nedostihlým vzorem ctnosti pro všechny lidi, pro všechny časy.

Ale milujeme zvláště ty, kteří milují nás a hrdinskými činy dokázali nám svou lásku. A kdo nás více miloval a miluje, než Ježíš Kristus, božský Vykupitel náš, kdo nám dal větší důkazy nejšlechetnější lásky? — Ó, Duše svatý, ozař svým božským jasem myslí všech katolických křesťanů, aby aspoň poněkud poznali na věky nepochopitelnou lásku Syna Božího k nám a zasvětili mu jedenkaždý srdce své a v té svaté lásce vytrvali až do dechu posledního!

Vzpomeňme si jen, jak nám osvědčil Ježíš Kristus svou lásku tím, že se stal naším Vykupitelem.**)

Když lidské pokolení zpronevěřilo se Stvořiteli svému a propadlo věčné záhubě, usnesl se milosrdný Bůh poslati mu Vykupitele. A kdo bude tímto Vykupitelem? Snad některý z andělů, z Cherubů, Serafů?

*) Sám nejkrásnější choval v myslí krásný svět a utvořil jej dle podoby obrazu svého.

**) Srovn S. Alfonso Maria: Sermoni compendiatí XXIX. Punto II.

Syn Boží, druhá božská osoba, jedné bytosti a podstaty s Otcem a s Duchem sv., sám se nabízí, že sestoupí na zem, stane se člověkem a zemře za spásu lidí. Ó, úžasný projev lásky Boží! „Člověk pohrdl Bohem a oddělil se od něho; Bůh miloval člověka a sestoupil k němu.“ Sv. Fulgenc. „My jsme nemohli přijíti k němu, svému prostředníku, proto on sám ráčil přijíti k nám.“ Sv. Aug. „Proto přišel k nám, abychom poznali, jak velice nás miluje.“ A jak by nám byl mohl Syn-Boží ukázati větší lásku než tím, že se stal člověkem, jako my, aby mu nebylo patřiti na naši zhoubu a zkázu? Ó, kdyby nás sv. víra o tom neujišťovala, že Bůh se stal člověkem, že „Slovo tělem učiněno jest“, kdo by tomu mohl uvěřiti? — Ale Ježíš Kristus nespokojil se tím, že se stal naším bratrem, ve všem nám podobným, on se stal takřka posledním z lidí, mužem bolestí, jak již o něm předpověděl prorok Isaiáš. Mohl nás vykoupiti jedinou slzou, jedinou modlitbou, jedinou krůpějí své božské krve; neboť jediná slza, jediná modlitba, jediná krůpěj krve tohoto Boho-Člověka měla cenu nesmírnou; ale nikoli. Umřítí ráčil za nás a to smrtí nejpotupnější, nejbolestnější, aby nám ukázal a dokázal svou lásku. Proto píše miláček Páně sv. Jan: „Po tomť jsme poznali lásku Boží, že on život svůj za nás položil.“ I. Jan 3, 16. Při této úvaze volá sv. Alfons: „A jak je možno viděti Boha, an umírá z lásky k nám na kříži a nemilovati ho?“

„Láska Kristova pudí nás“ (II. Kor. 5, 14), praví sv. Pavel; ne tak bolesti, potupy, smrt Pána Ježíše, ale nesmírná láska božského jeho Srdce nutí nás, abychom ho milovali, jemu žili, jeho vůli plnili. „Za všecky umřel Kristus, aby i kteří živi jsou, již ne sami sobě živi byli, ale tomu, kterýž za ně umřel i z mrtvých vstal.“ (II. Kor. 5, 15.) Na stálou památku této lásky, kterou nám osvědčil svým utrpením, ustanovil Pán Ježíš nejsv. Svátost oltářní. Jest to zase nový vynález nekonečné jeho lásky. V nejsv. Svátosti se za nás obětuje při mši sv., dává se nám za pokrm k životu věčnému

ve sv. přijímání a sdílí s námi pozemské vyhnanství, an přebývá dnem i nocí ve svatostánku. Nemůže se od nás odloučiti. Láska činí jej naší stálou obětí, naším pokrmem, naším věznem. Ó, lásco Boží nepochopitelná!

„Láska Kristova pudí nás!“

„My tedy milujme Boha, nebo Bůh prve miloval nás!“ volá sv. Jan. (I., 3, 19.) Ano, milujme tohoto božského Vykupitele z celého srdce svého, ze vši duše své a ze vši mysli své i proto, že lásky nesmírné jest hoden pro svoji neskonalou krásu a dokonalost i pro lásku, kterou miloval nás! A jestliže jsme jej dosud málo znali, málo milovali, jestliže jsme ho často uráželi hříchem: obraťme se k němu opravdovou lítostí a pevným předsevzetím, opravdu se polepšiti. Láska ke Kristu Pánu naučí nás věrně plniti Boží přikázání a stavovské povinnosti; naučí nás klidně snášeti všeliké útrapy životní; láska ke Kristu Pánu otevře nám jedinou bránu nebeskou; neboť jest vstupenkou do slávy věčné: s láskou ke Kristu Pánu přijde nám všeliké dobro.

Ukázal jsem tedy, kdo jest Kristus Pán a co pro nás učinil. On jest jednorozený Syn Boží, pravý Bůh a Člověk v jedné a to božské osobě. Božství Páně dokazují jeho slova k učedníkům, k veškerému lidu, k svět-ské i duchovní vrchnosti, slova, která potvrdil nescetnými zázraky, i svou smrtí a slavným z mrtvých vstáním. On nás tolik miloval, že se z lásky k nám stal člověkem a vydal se za nás na smrt, aby nám zasloužil život věčný, otevřel nám bránu nebeskou. Vyznávejme víru v něho, vyznávejme ji s miliony sv. mučedníků, s milliony a milliony pravověřících křesťanů, klaňme se mu s nejhlubší pokorou, milujme ho nade všecko.

Jen v Kristu spása, v Kristu jen!

IV.

Zdali jest pravda, že církev katolická
nehodí se již pro XX. století?

**Ježíš Kristus pečuje o vykoupené lidstvo za-
ložením církve.**

Nesmírnými díky jsme zavázáni Ježíši Kristu za vše, co pro nás učinil: za každé slovo, které vyšlo z dozkvyn jeho úst, za každý tlukot božského jeho Srdce, tolik nás milujícího, za každou krůpěj božské jeho krve, drahocennější nad všechny poklady světa. Díky jsme zavázáni zvláště za smrt jeho na kříži, kterou nám vymohl na Otci odpuštění hříchů a posvěcující milost Boží a otevřel nám bránu do života věčného.

Ale když božský Vykupitel náš po skončené své pozemské pouti vstupoval vítězoslavně na nebesa, bylo třeba, nevyhnutelně třeba, aby zůstavil někoho, jenž by řídil lid v něho věřící, by nebyl jako ovce bez pastýře; bylo třeba, aby někdo neomylně hlásal božské učení jeho všem následujícím pokolením, přísluhoval sv. svátostmi a konal oběť novozákonnou. O to vše se Pán Ježíš postaral tím, že založil církev svou.

Primát.

Za viditelnou hlavu církve své vyvolil apoštola Petra a zákonitě jeho nástupce, an k němu pravil: „Ty jsi Petr, t. j. skála a na té skále vzděám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Mat. 16, 18, 19. **Pasiž beránky mé** **pasiž ovce mé.**“ Jan 21, 16,

17. Slovy těmi podřídil Ježíš Kristus Petrovi netoliko všechny věřící, nýbrž i ostatní apoštoly a jejich nástupce, biskupy a kněze. Vyznamenal pak Ježíš Kristus svatého Petra, viditelnou hlavu církve, i jeho zákonité nástupce v úřadě papežském výsadou, aby byli neomylnými učiteli u víře. Pravit totiž Petrovi: „Já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě potvrzuji bratry své. Luk. 22, 32.

Hlásání evangelia a udílení svátostí.

V jednotě a ve spojení se sv. Petrem měli apoštolové a jejich nástupci, biskupové a kněží, hlásati evangelium Kristovo a přisluhovati sv. svátostmi; neboť takto pravil k nim vstupuje na nebesa: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám; a aj já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa. Mat. 28, 18—20. „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude — ovšem bude-li žíti, jak víra káže — kdo však neuvěří, bude zavržen.“ Marek 16, 16. Jindy pravil k učedníkům svým: „Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo mámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ Luk. 10, 16. Uvedená slova z Písma sv. platí tedy o hlásání sv. evangelia a přisluhování sv. svátostmi.

Novozákonní oběť.

Ale církev Kristova musila míti i nějakou oběť, jakož vůbec žádné náboženství není bez oběti. I o to se postaral zakladatel církve Pán Ježíš. Při poslední večeři totiž proměnil chléb ve své nejsvětější tělo, a víno ve svou předrahou krev a obětoval obě Otcí nebeskému. Tak ustanovil oběť mše svaté. Plnomoc

a rozkaz sloužiti mši svatou udělil apoštolům a jejich nástupcům slovy: „To čiňte na mou památku.“ Luk. 22, 19. Mimo to pravil: „Kolikrát-koli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavad nepřijde.“ I Kor. 11, 26., t. j. dokud nepřijde po druhé, totiž soudit svět. Z toho zřejmo jest, jak vykládá sv. Tomáš Aquinský, že oběť mše svaté dle nařízení Páně potrvá až do konce světa. Ustanovením mše sv. vyplnil Kristus Pán proroctví Malachiášovo, an věstil: „Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy: a na každém místě . . . obětována bývá jménu mému oběť čistá: nebo veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin zástupů.“ 1, 11.

Kristus Pán založil tedy církev svou, dal jí viditelnou nejvyšší hlavu, uložil jí hlásati jeho učení a přisluhovati sv. svátostmi a zůstavil jí oběť mše svaté. Z vůle Kristovy církev jest pro všechny lidi a pro všechny časy až do konce světa; neboť — jak výslovně slíbil — on s ní jest po všechny dni až do skonání světa a brány pekelné jí nepřemohou.

Z toho všeho, co bylo pověděno, vyplývá jasně, jaké musí míti církev podstatné známky, aby ji lidé za pravou církev Kristovu mohli poznati.

Církev a její podstatné známky.

Především dlužno poznamenati, že Kristus Pán ustanovil církev jen jednu. Neřekl sv. Petru: „Na té skále vdělám **církve své**, nýbrž **církev svou**, a dodal, že brány pekelné jí nepřemohou, t. j. že ta jediná jeho církev potrvá až do konce světa: Ó jak jsou tedy na omylu všichni ti, kteří říkají: „Víra jako víra!“ Nikoli. Není perla jako perla, jest i perla falešná. Není víra jako víra, jest i víra nepravá. Jedem Bůh, **jedna víra**, jeden křest, praví sv. apoštol. (Ef. 4, 5.) Kdo vědomě přidrží se víry nepravé, nenalezne spásy, jako ten, kdo jde cestou nepravou, nedojde cíle své poui.

Církev ustanovil tedy Pán Ježíš jen jednu. A v této jeho jedné církvi musí panovati **jednota**: v ní musí býti jedna viditelná nejvyšší hlava, stejné všude učení, stejné všude svátosti, oběť jediná.

Církev tato musí býti **svatá**, t. j. musí vésti své členy k tomu, aby se varovali každého i sebe menšího hříchu a prospívali v dobrém, musí jim k tomu poskytovat prostředků a vykázati se skutečně hojným počtem svatých.

Církev Kristova musí býti **katolická**, t. j. všeobecná; musí tedy od času Ježíše Krista trvati po všechny doby až do skonání světa; musí býti **způsobitou**, pojmouti v sebe všechny lidi a národy a o to se také přičiňovati; a musí se skutečně stále rozšiřovati po všech dílech světa.

Konečně musí býti **apoštolská**, t. j. její představení, papež a biskupové, musí býti řádnými nástupci sv. Petra a sv. apoštolů, musí učití tomu, čemu učili apoštolové a musí míti tytéž svátosti a tutéž oběť jako za doby apoštolů. To jsou tedy podstatné známky pravé církve Kristovy: jest jedna, svatá, katolická, apoštolská. Tyto známky má vešměs církev katolická, ona jediná: **jest tedy jediná církev katolická pravou církví Kristovou.**

Jenom v ní možno dojíti spásy.

Kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické, může sice býti spasen, ale jen způsobem mimořádným, hledá-li upřímně pravdy a koná-li svědomitě poznanou vůli Boží; nedostává se mu však mnoha prostředků, by snadněji a jistěji došel spasení.

Věrné dítky církve katolické.

Děkujeme Pánu Bohu z hloubi srdce, že jsme dítkami, věrnými dítkami církve katolické. Sv. Terezii působila vzpomínka, že jest dcerou církve katolické, radost nevýslovnou. Ctěme a milujme církev jako matku svou; neboť dle sv. Cypriana „nemůže míti Boha za Otce, kdo nemá církev za matku.“ Její radosti buďtež radostmi našimi, její bolesti bolestmi našimi.

Plňme věrně její přikázání. Láskou dětinnou a upřímnou přilneme k svatému Otci, nástupci sv. Petra a zástupci samého Ježíše Krista, k biskupům a kněžím. Horlivě použijeme prostředků spásy, které chová a nám nabízí církev katolická a řídme se v životě soukromém i veřejném jen zásadami katolickými. Jen tak budeme řádnými katolíky.

Přicházíme nyní k námitce: Církev katolická nehodí prý se již pro XX. století.

Časové otázky.

A proč by se nehodila? Přestal snad člověk dvacátého století býti rozumným tvorem Božím, k obrazu Božímu stvořeným, krví Kristovou vykoupeným, k životu věčnému určeným? Přestal míti duši nesmrtelnou, že tomu tak učí přátelé a přívrženci monismu?

Ztratil snad všemohoucí Bůh svou pravomoc nad člověkem dvacátého věku, aby nemohl mu poroučeti, nevěrce a neposlušné věčně trestati?

Přestal člověk naší doby býti poddaným Boha svého, aby nemusil slovům Božím věriti, přikázání Boží zachovávat?

Přišel snad nějaký nový spasitel? Neplatí až dosud o Kristu Pánu slovo svatého apoštola, an praví: „Není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spasení býti?“ Sk. ap. 4, 11.

Stala se snad nyní země rájem, ve kterém by člověk věčně žil, či není spíše místem bludů a bolů jako vždy, a víc než kdy jindy, a není-liž vinou lidí samých kratší doba života?

Uhasili snad nevěrci žár pekelného ohně tím, že peklo popírají, jemu se posmívají? Nemá již církev katolická léků pro všechny nemoci duševní, nepři-
sluhuje již sv. svátostmi?

Zbloukla snad církev katolická jen v jediném článku víry, od té chvíle, kdy k ní pravil božský její Zakladatel: „Učte všechny národy?“ Na všechny tyto

otázky musíme odpovědět rozhodným: **ne!** Proto jest církev katolická i pro dobu naši, jest pro každého jednotlivce jedinou archou spásy. Ona jest jedinou naší učitelkou u věcech spásy se týkajících, jest lékařkou ve všech chorobách duševních, jest naší matkou a vůdkyní bezpečnou.

Církev a věda.

Ale říká se nyní, my nepotřebujeme žádné víry, žádné církve, nám postačí věda.

Věda, hrdé slovo, ale směšné v ústech člověka, který k vědě ani nepřivoněl, ba ani neví, co věda jest. Pravý učenec jest skromný, protože ví, jak kusé jest všeliké vědění lidské. Pravému učenci vede se jako turistovi, jenž vystupuje na vysokou horu. Čím výše stoupá, tím širší se před ním otevírá obzor. Čím více člověk studoval, tím větší se mu ukazují mezery v jeho vědění. Proto řekl umírající slavný učenec Laplace ke svým přátelům, kteří velebili jeho věhlas a učenost: „Prosím, nemluvte o tom; co víme, toho pramálo; co nám meznámo, toho nesmírné množství.“ *)

„My nepotřebujeme žádné víry, žádné církve, nám postačí věda!“ Která věda ti dopomůže k odpuštění jediného jen hříchu? Která upokojí rozhárané tvé svědomí? Která ti otevře v hodinu smrti bránu do věčné blaženosti? Jest to snad znalost cizích jazyků, aneb znalost cizích zemí a národů, aneb přírodověda, neb matematika, vyšší počtářství? Dostaneš se snad do vlasti nadhvězdne na nějakém automobilu, neb aeroplanu, pomůže ti do nebe síla páry, elektřiny, benzínu?

v Články víry.

Ale, namítá se dále: Věda zavrhuje články víry katolické, katolická dogmata. Ovšem, ale jen věda falešná, pavěda. Avšak věda falešná není

*) „Obzor“, 1900. Str. 147.

věda, jako falešné zlato není zlato, falešné stříbro není stříbro, falešný drahokam není drahokam. Pravá věda vede vždy k Bohu a k církvi katolické.

Pravá věda dokazuje a to nezvratně, že Bůh jest, jak jsme viděli v článku prvním; že duše lidská jest nesmrtelná, jak jsme viděli v článku druhém. Pravá věda dokazuje, že Bůh jest Pravda věčná, která se ani mýlit, ani nás klamati nemůže, že tedy zjevení Božímu musíme věřit, ať k nám Bůh mluví ústy proroků St. Zákona, aneb ústy jednorozeného svého Syna, o němž jsme uvažovali v článku třetím. Pravá věda dokazuje hodnověrnost knih Starého i Nového Zákona a potvrzuje ji zvláště nyní nejnovějšími objevy a nálezy při vykopávkách v Egyptě a Palestině. Věda vede nás tedy až na práh nádherné budovy katolické věrouky a mravouky. Posvátná věda, theologie, bohověda jde ještě dále: uvádí všechny pravdy zjevené v jednotnou soustavu, dokazuje jednotlivé články víry z Písma sv. a z ústního podání, je objasňuje důmyslnými výklady, hájí jich vítězně proti všem odpůrcům. Tak prokazuje pravá věda víře služby neocenitelné. Ale i naopak věda jest víře mnohými díky zavázána. Víra ukazuje učenci stále původce veškerého světa, Boha a velkolepý jeho plán, který při stvoření měl a tak prohlubuje jeho vědění. Mimo to jest mu víra takřka strážným andělem; varuje ho, aby se nedal na cesty bludné. Tím ho nikterak neobmezuje v bádání, jako neobmezuje cestujícího ten, který mu radí: „Příteli, tou neb onou cestou nechod, sice bys zbloudil.“

Víra a věda nemohou nikdy býti proti sobě; neboť původcem i vědy i víry jest Bůh, Pravda věčná. On stvořil svět i rozum lidský, On zjevil i tajemství víry: ve všem tedy musí panovati jednotu a soulad. Všeliký spor mezi vědou a věrou může býti jen zdánlivý: buď to, co se vydává za vědu, není věda, nýbrž jen lichá domněnka, aneb přímo lež; aneb co se vydává za učení víry, církev skutečně nikdy neučila, ani neučí.

„Ale církev jest nepřítelkou vědy,“

namítá se naposled. — Již z toho, co bylo pověděno, jest vidno, že zásadně tomu tak nemůže býti, protože pravá věda vede k Bohu a k církvi. Ale i dějiny věd a umění i dějiny církevní nám dokazují, že církev katolická byla vždy, jest a bude největší přítelkou vědy. Na doklad uvádím muže světového jména. Slavný de Maistre praví*): „Jen proto náleží Evropě žezlo vědy, že jest křesťanská.“ Podobně lord Macanley**): „Posuzujeme-li církev v jejím vztahu k pokroku vědy, jak představuje se nám svými syny: jest ona jedinou majitelkou žezla vědy v celém křesťanství, což již dříve jsme o ní prohlásili a nyní opět prohlašujeme.“ Macanley byl nekatolík, ale byl nucen vydati svědectví pravdě. Podobně lord W. E. Gladston***) jenž pravil: „Od prvních tří století pronásledování kráčela římsko-katolická církev po patnácte století v čele lidské vzdělanosti a řídila hlavní duševní i hmotné síly světa, které jako oři zapřažené byly k jejímu vítěznému vozu. Její umění stalo se uměním světa. Její genius geniem světa. Její velikost, sláva, vznešenost a velebnost byla nejpřednější, ne-li jedinou chloubou veškerého vzdělaného světa.“ Církev katolická založila, jak dějiny dokazují, školy obecné, z nichž se vyvinuly školy střední, gymnasia a reálky, učitelské ústavy, hospodářské školy atd.

Církev založila školy vysoké, university. I universita pražská jest dílem církve katolické.

Mužové církve, zvláště kněží, byli prvními průkopníky vědy.

Poslyšme; co o naší vlasti české a o církvi katolické píše veliký dějepisec protestant Palacký: „Jen hrubý nedouk mohl by nevědět, že veškeren pokrok vzdělanosti a osvěty po mnohá století visel, jako jinde,

*) Zahma-Hazuka: „Věda a učenci katoličtí“, str. 36.

**) Zahma-Hazuka: „Věda a učenci katoličtí“, str. 72.

***) ib. 71.

tak i u nás na církevních ústavech, že cokoli se zjevilo dělníkům na poli jak naučné literatury (tedy v písemnictví), tak krásoumy (tedy v umění), odchováno bylo původně ve školách duchovenstvem zřízených a vedených a že z lůna církve zrodila se i sama universita pražská, kterou přece jen převrácenci z pouhého zpátečnictví vinit by mohli.“*)

Kdo tedy se honosí a pyšní svojí vzdělaností a vědou, ať je to učitel, neb advokát, neb professor, neb lékař atd., a při tom tupí církev katolickou jako nepřítelku vědy, jedná právě tak způsobně a ušlechtilě jako hoch, jenž plije do pramene, z kterého se napil, a hází do něho bláto a kal. Církev čítá mezi svými syny učence světového jména, a to ve všech oborech; a tím podán důkaz, že církevní učení a vědecké bádání velmi dobře se srovnávají a že církev byla vždy horlivou pěstitelkou a přítelkou věd a umění a tou vždy zůstane.

* * *

Liché a prázdné jsou tedy námitky, jako by církev katolická, jediné pravá církev Kristova, nehodila se již pro „osvícené“ dvacáté století.

Ona jest Kristem Pánem, Bohočlověkem založena a ustanovena pro všechny lidi všech věků a všechny k sobě zve: bohaté i chudé, učené i neučené, mladé i staré, muže i ženy. Všech myslí občerství nejvznešenějšími pravdami sv. evangelia a občerství srdce sv. svátostmi, těmito proudy milostí, které se prýští ze zásluh Spasitelových. Zachovejme jí věrnost a oddanost až do smrti a horlivě čerpejme z pramenů milostí, ze sv. svátostí, které nám otevírá jedna, svatá, katolická a apoštolská církev, bychom život milosti měli a hojněji měli a jej zachovali!

*) „Světobzor“, roč. VII., 1873, str. 514.

Píseň církve.

Já vyšla z boku Krista — růže uzardělá —
jdu světem zkrvácena — vždy trn kolem čela.
Jdu mořem rozbouřeným — nad vlny a pěny
svůj poklad, Pravdu, vznáším, kříž svůj drahocenný.

Jdu klidně stoletími světa přes divadlo —
co národů a trůnů kol mé cesty padlo!

Můj oltář všude září — od východu k sklonu
zní jasot millionů v hlaholy mých zvonů.

Dva tisíce let kráčím dlouhou cestou věků,
vždy matka, s žehnáním se skláním ke člověku.

Já žehnám třpytný pluh, jenž rodnou kypří půdu,
by chlebem zlatým širý rozvlnil se lán,
já posvěcuji vinici, kde proti trudu,
lék vína roste duším, jejžto žehná Pán.

Jdu kolem továrny, kde bouřné hučí stroje,
kde v potu lopotí se dělník umouněn,
tam k pracujícím díím: I vy jste děti moje,
vám žehnám práce den i dětí vašich sen.

Dlaň žehnající skláním ke školnímu sadu,,
kde učitel můj pěstí sráčí pupence,
žehnajíc ruku zdvím k jasným oknům hradu,
kde u lampy se sklání hlava učence.

Žehnajíc vedu toho, který lidu vládne,
jak toho za světem, kdo žije pro nebe,
já na obranu vlasti žehnám zbrani pádné
i matce, jež své robě pějíc kolébe.

Mým poddaným je král i žebrák je mým synem,
čím zhrdl pyšný svět, to z prachu pozvídám,
v zář milosti já odívám, co zašlo stínem,
zbloudilých čekajíc u cesty usedám.

Přespříliš vysoká mně není hora žádná,
mně není žádné moře příliš hluboké,
a žádná poušť a propašť není mi dost zrádná,
bych přes ni nechvátala hledat ovce své.

Ó pojdte ke mně všichni, kteří pracujete,
kdo pod břemenem života se shýbáte,
z mých úst vám odpočinek sladký, pravý vzkvete
a v mojí tváři svého Krista zlíbáte.

Já žehnám těm, kdož v bouřích po moři se plaví,
a žehnám těm, kdož úpět musí v žalářích,
i těm, kdož do podušek choré tisknou hlavy,
a žehnám těm, jimž kvetou růže ve tvářích.

Já žehnám těm, kdož věrně k Matce své se vinou,
a těm, kdož bijí mne, já žehnám v srdci přec,
mé nohy umdlené dřív sobě nespočinou,
než bude jeden pastýř, jeden ovčinec.

Karel Dostál-Lutinov.

V.

Co jest příčinou, že jest tolik nevěrců?

Mladistvý hrdina.

Za pronásledování křesťanů v Japonsku byl zajat s jinými také jeden hošík a odsouzen k smrti pro víru katolickou. Bylo mu teprve šest let. Milost Boží posílila chlapce, že s radostí ubíral se na popraviště, aby zemřel za Ježíše Krista. Když tam došel, ukázali mu tělo jeho otce a strýce, kteří již napřed byli usmrceni. Ale hošík nezaplakal, nýbrž klekl si vedle mrtvého otce a strýce a sám si odhalil šíji, aby přijal

smrtící ránu. Nenašlo se ani kata, až jakýsi bídný otrok malému mučedníku utal hlavu.

Jaké hrdinství!

Odpad od víry.

Takové oběti za víru nežádá Pán Bůh obyčejně od katolických křesťanů. A přece vidíme za naší doby tolik zrádců, kteří se stydí za dědictví sv. víry, ji zapírají a přecházejí do tábora zarytých nepřátel Kristových.

Co jest příčinou, že jest tolik nevěrců? Jest víra naše pochybná? Nikoli. Pochází od Boha samého; může-liž se mýlit Moudrost svrchovaná? může-liž nás klamati třikrát svatý Bůh?

Nevyhovuje snad učení víry požadavkům mravní dokonalosti naší doby? Kdo by toto mohl vážně tvrditi?

Překáží snad víra katolická pozemskému blahu a štěstí jednotlivců, rodin a států? To vyvrací zkušenost tisíciletá. Nevede nás sv. víra k poslednímu cíli? Vede a to cestou přímou, stále nám připomínajíc, že jenom zachováváním přikázání dosáhneme věčné blaženosti, pro kterou jsme stvořeni.

Jak tedy rozřešíme onu otázku, proč tolik jest nevěrců?

Odpověď není tak nesnadná, jak by se zdálo.

Aby kdo nebyl řádným katolíkem, třeba věci dvojí; předně aby dobře věděl, co víra učí; za druhé, aby dle své víry žil. A příčinou nevěry bývá také věc dvojí: předně, že lidé neznají katolického náboženství, a za druhé, že nežijí, jak víra káže.

Nevědomost v náboženství.

1. Za naší „osvícené“ doby panuje u přemnohých úžasná nevědomost v náboženství. Sotva si lidé uvědomují, že Bůh jest; neznají Božích dokonalostí; nevědí, proč na zemi jsou; nevědí, kdo jest Ježíš Kristus; jaký úkol a jakou pravomoc má církev ka-

tolická, Kristem Pánem založená; nevědí, kolik jest Božích a církevních přikázání, kolik svátostí a čeho třeba k důstojnému přijetí jednotlivých svátostí; neznají nejobyčejnějších modliteb, ba ani nedovedou rozoznati mše sv. od požehnání. Přemnozí neznají povinností stavu svého, povinností k Bohu, k rodičům, k bližnímu, k sobě samým atd. S touto nevědomostí v náboženství setkáváme se netoliko u lidí prostých, ale nezřídka i u tak zv. intelligentů, lidí vzdělaných. Jak je to možné?

Nevědomost u prostého lidu.

Nevědomost u lidí prostých snáze pochopíme. Ten neb ta nenaučili se od rodičů z náboženství ničemu, nedbale chodili do školy, v hodině náboženské nedávali pozor, doma se katechismu neučili, aneb ani nesměli učit. Později dostali se mezi lidi nevěrce, kteří si ze všeho svatého tropili posměch, poslouchali jejich nevěrecké řeči, četli nevěrecké spisy, nechodili na kázání, nečetli žádné náboženské knihy. Ký div, že takoví lidé neznají z náboženství ničeho, aneb jen nejasné a sobě odporující věty a pojmy? Ký div, pohrdají-li věrou, kterou znají jen ze svých nevěreckých novin a brožurek?

Nevědomost u intelligence.

Ale podivnější jest, že i mnozí z intelligentů, vzdělanců, neznají svého katolického náboženství. Podiv náš přestane, jakmile poznáme, mnoho-li času a pílě věnovali mnozí intelligenti, aby se naučili pravdám sv. náboženství. Od rodičů mnozí nenabyli náboženských vědomostí skoro žádných; neboť v některých rodinách považovali by otec, matka za ztrátu času, seznamovati dítky své se vznešenými pravdami víry svaté, a vésti je k Bohu a k zbožnosti, to by prý bylo proti společenskému tónu. A přece jest nejsvětější povinností rodičů, učit dítky Boha znáti a milovati, báti se jeho přísných

soudů a přikázání jeho zachovávati. Ve škole obecné nemůže katecheta s dětmi nedbalých rodičů i s nejlepší vůlí nic poříditi. Na středních školách studují mnozí náboženství ledabylo, jen aby dostali dobré známky, bez lásky a bez porozumění. Na vysokých školách náboženství se nevyučuje. Mimo to se studující mládež nezřídka úmyslně kazí a to i těmi, kteří ji mají řádně vychovávat. A kolik intelligentů, pánů, dam chodí pravidelně v neděli a ve svátek na kázání? Kolik jich věnuje také nějaký čas četbě dobrých spisů? Bohužel uvidíme v jejich rukou spíše nějaký pikantní román, neb knihy psané nevěrci nebo jinověrci, než poctivou knihu katolickou. Pokračuje-li se tak pět, deset, dvacet let, neb ještě déle: tož co z náboženství věděli, úplně zapomínají, a z nevěřečských knih a novin činí si pojmy a představy o katolickém náboženství zcela jiné, než se srovnává s pravdou a skutečností. Takovým způsobem se stává dosti často, že i učenci slavného jména, intelligenti první třídy, neznají svého katolického náboženství. A smíme se snad diviti, pohrdají-li takoví intelligenti náboženstvím, které se jim stále líčí jako snůška pověr a nesmyslů?

Odstraňme nevědomost!

Nevědomost jest tedy jedna z hlavních příčin nevěry jak u lidí prostých, tak i u vzdělanců, Tuto příčinu třeba odstraniti.

Když T r o p l o n g, praesident francouzského senátu, veliký učenec, slavný jurista, na smrtelném lůžku ležel, pravil, patře smrti v tvář: „Když jsme mnoho přečetli, mnoho prostudovali a dlouho žili, poznáváme, když se blíží smrt, že jediné pravdu má katechismus.“*) Podobně vyznal filosof J o u f f r o y před svou smrtí on, jenž dříve popíral, možnost zjevení Božího: „Všecky filosofické soustavy nevyváží ani jediné stránky katolického katechismu.**)

*) „Hausblätter“, 1. August 1890.

**) „Obzor“, 1902, str. 191.

Četba katolických spisů.

Není nečestno, pilně čísti v katechismu, v missionární knížce aneb v jiné knize pojednávající o katolickém náboženství, kterou nám doporučí katolický kněz, jako není nečestno lékaři, studuje-li odborné spisy lékařské, jako není nečestno professoru, zabývá-li se literaturou, jako není nečestno mistru, snaží-li se odborné své vědomosti doplniti, aneb zase oživiti v paměti, co byl pozapomněl. Věnují-li tito tak horlivou píli a práci, aby nabyli každý ve svém oboru náležitých vědomostí, čím více jsme zavázáni my, o to se snažiti, abychom poznali učení církve katolické? Což není to učení, které hlásal sám Bohočlověk, Ježíš Kristus? Což neběží zde o naše nejsvětější zájmy, o zájmy našeho věrného spasení? Smíme snad na omluvnou obhajovati se oním příslovím: „Nevědomost hříchu nečiní?“ Není i nevědomosti zaviněné, která neospravedlňuje před Bohem?

Kázání.

S četbou dobrých katolických spisů třeba jest spojovati pilnou návštěvu kázání. „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší“ (Jan 8, 47), pravil sám Kristus Pán. Kázání třeba pozorně poslouchati, v paměť ukládati, o něm přemýšleti, je na sebe obracet. Jen takovým způsobem bude z kázání hojný užitek.

Ven se špatným tiskem!

Mimo to vše nevyhnutelně nutno zříciti se četby nevěreckých a nemravných knih, časopisů, novin, které hanobí, co nám nejposvátnějšího jest: naši víru, naše katolické přesvědčení. Cizího člověka, který by nás hrubě urážel, ani okamžik bychom netrpěli v domě. Nuže, stejné rozhodnosti třeba vůči nevěreckým a nemravným knihám a novinám. Neříkejme: mně to neškodí; já vím, co mám věřiti, jak se chovati. Tak říkalo lidí na tisíce, kteří nyní jsou na straně nepřátel Kristových. Četbou špatných spisů ponenáhlu a skoro nepozorovaně pozbyli víry.

Ostatně nač se odvolávati na zkušenost jiných? Bud' jen každý upřímným sám k sobě. Zdaž nyní víra toho, jenž čte špatné spisy, tak prostná, pevná, dětinná a upřímná jest jako dříve, než špatné spisy vzal do rukou? Zdaž se stejnou horlivostí plní své křesťanské povinnosti jako dříve, než se spřátelil s nevěrci? Řekni mi, co rád čítáš, já ti řeknu, kdo jsi.

Dá-li katolík výhost špatným spisům, bude-li pilně choditi na kázání a čísti spisy ryze katolické, odstraní první příčinu nevěry: nevědomost v náboženství, a první příčinu nevěry: nevědomost v náboženství, a pozná, jak svaté, velebné a vznešené jest učení Ježíše Krista, které nám hlásá svými sluhy církev katolická.

2. Ale obraťme pozornost na druhý pramen nevěry. Přemnozí nevěří proto, že nechtějí žíti, jak víra káže. To není nesnadno dokázati.

Vývin nevěry.

Když katolický křesťan ustavičně přestupuje přikázání Boží a církevní a oddává se svým převráceným choutkám a náklonnostem, tu se ozývá v srdci jeho hlas: nejednáš správně; Bůh vidí všechny tvé i nejtajnější myšlenky a žádosti, slyší každé slovo, pozoruje každý skutek, nic mu neujde, ničeho nezapomene. Oko Páně pozoruje všechny kroky, skutky tvoje. Jak obstojíš jednou na soudu Božím, až vševědoucímu, všemohoucímu a svrchovaně spravedlivému Bohu budeš vyodávati počet z celého svého života? Tento hlas v srdci jest hlas svědomí. Jest člověku velmi nepohodlný, nedopřává mu pokoje ni ve dne ni v noci, ztrpčuje mu každou hříšnou rozkoš a zábavu. Ký div, že by se ho člověk rád zbavil! I případně ubohý otrok hříchu s počátku na pochybnosti: Ale kdo ví, zdali všechno pravda, čemu učí kněží; kdo ví, zdali jest duše lidská nesmrtelná; kdo ví, zdali je peklo, zdali je tak hrozné a věčné? Pochybnostem se sice klade odpor, ale čím dále, tím slabší, až pochybnosti jsou dobrovolny. K pochybujícímu přidruží se ještě stejně smýšlející druhové a špatná četa

a máme před sebou hotového nevěřce. Pochybnosti přešly ve tvrdoušíné popírání pravd Bohem samým zjevených. Tajemství víry, která dříve v člověku vzbuzovala úctu, vzbuzují nyní pohrdlivý posměch. Rozum takového člověka dobře pozoruje, že bloudí, ale zkažené srdce si přeje, aby nebylo Boha, nebylo po smrti života, nebylo trestů věčných. Proto se člověk oddává nevěře. A v takovém stavu myslí a srdce jsou nevěrci vítanými i sebe starší námitky proti víře, byť byly již tisíckrát vyvráceny; vítanými jsou bludy nové, byť byly sebe nesmyslnější, jako na př. v nejnovější době monismus, jenž jest tak zřejmě proti zdravému rozumu, že se člověk diví, jak může mítí tisíce stoupenců. Ale jeho kouzlo, kterým k sobě táhne lidi zvrhlé, jest: není Boha, není duše, není věčnosti. Každý ať si dělá, co mu libo, ať si vytvoří, může-li, na zemi ráj ze smyslných rozkoší!

Ó, kdyby církev katolická stále nenapomínala slovy božského Spasitele: „Chceš-li vejíti do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 17.), zapírej sebe sám, nes kříž svůj každodenně, následuj Krista Pána životem ctnostným, počestným, spravedlivým, svatým: kdyby tak církev stále nenapomínala a nevyhrožovala nekajícím hříšníkům Božími soudy: kdo by byl proti učení církve katolické, když jest tak svaté, krásné a vznešené? Ale církev dobře ví a proto bez ustání nám připomíná, že dobře věřiti a dobře žíti musí býti vždy pospolu. Přemnozí nechtějí dobře žíti a proto zavrhnou i víru.

Trojí neřest vedoucí k nevěře.

a) Předně **pýcha**.

Zvláště však vede k nevěře neřest trojí.

„Duch pýchy nechce Krista znát
A světem hlásá válku kříži,
Na místě Božím sám chce stát.“

VI. Šťastný.

Některým lidem vlastní chvála a sláva jde nade všechno. Všude přejí si, býti prvními, aneb aspoň mezi prvními. Úzkostlivě pátrají, jak o nich lidé soudí, jak o nich mluví, a poněvadž stydět se za víru katolickou a posměch si z ní tropiti stalo se jaksi módou t. zv. intelligence: i oni se za ni stydí, i oni si z ní tropí posměch, jen aby si mohli dáti jméno „volných myslitelů“, „svobodomyslných“, „vzdělanců“, „osvícenců“ atd. Kdybych víru veřejně vyznával, kdybych žil, jak víra káže, chodil do kostela, přistupoval k sv. svátostem, zachovával posty: co by tomu řekli lidé? Nenazvali by mne „klerikálem“, „papežencem“, „zpátečníkem“ a pod.? — Ale vzpomeňte si na slovo Páně: „Kdo by mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 10, 33.) „Budete v nenávisti u všech pro jméno mé; kdo však vytrvá až do konce, ten spasen bude.“ (Ib. 22.) Máme i něco trpěti pro jméno Ježíšovo.

Druhá neřest, která vede k nevěře, jest **nespravedlnost** ve správě svěřeného úřadu a statků pozemských. Leckterého člověka jediným cílem jest obohatiti se, a to co nejrychleji. Spravedlivými prostředky: prací a pílí a šetrností nejde to dosti rázně a ukládá citelné oběti. Sáhne se k prostředkům nespravedlivým. Tu jsou falešné míry a váhy, podvod, lichva, krádež, zdržování spravedlivé mzdy atd. Mocně volá svědomí: Což tebou nepohnou krvavé mozoly dělníků a dělnic, hořké slzy vdov a sirotek, povzdechy chudých? Jak za všechno odpovíš před Bohem? Jaký osud tě čeká na věčnosti? — Tu učiní lakomec výčitkám svědomí násilně konec: zřekne se víry, která káže spravedlnost a provozuje své nekalé řemeslo dál. Ale unikne snad soudům Božím proto, že v ně nevěří? —

Třetí neřest, která vede k nevěře, jest **nečistota**. „Blahoslavení čistého srdce; neboť oni Boha viděti budou“ (Mat. 5, 8) pravil Kristus Pán. Ó, jak ochotně přijímá učení církve dítě nevinné, nezkažené! Čím jsou květince zářné paprsky sluneční, tím jsou nevinnému srdci vznešené pravdy

katolického náboženství. A zdali pak mu samovolně napadají pochybnosti o víře? Nikoli. Ale když se člověk oddá nepravostem, za které by se rdítí měl před celým světem a když mu svědomí připomíná šesté přikázání Boží, a že do nebe nic nečistého nevejde, že nečistí v plamenech pekelných budou se trápiti: tu začínají dobrovolné pochybnosti, které u mnohých končí úplnou nevěrou. Před 1500 lety napsal sv. Augustin, veleduch křesťanský, vážné slovo, a až dosud jest pravdivé: „Svět by nebyl nevěřícím, kdyby nebyl nečistým.“

Buďme pokorní srdcem, spravedliví ve všem, vedme život počestný a nebudem vystaveni tolikým pokušením proti sv. víře.

Život z víry.

Ale vystříhati se toliko nepravostí, neznamená ještě žiti, jak víra káže, žiti z víry. „Víra beze skutků mrtva jest,“ (Jak. 2, 20.) a neprospěla by nám k životu věčnému.

Skutky víry jsou: častá a vroucí modlitba, horlivé přijímání sv. svátostí, pilná návštěva služeb Božích, trpělivost a odevzdanost do vůle Boží ve všelikém soužení, prokazování křesťanského milosrdenství lidem potřebným, svědomité plnění všech stavovských povinností; neboť dle sv. Řehoře „ten v pravdě věří, který skutkem provádí, co věří.“

Příčinou tedy, že tolik jest nevěrců, bývá věc dvojitá: předně, že lidé neznají svého katolického náboženství; neboť kdyby je znali, nepohrdali by jím; druhé, že lidé nechtějí žiti, jak víra káže, nýbrž oddávají se neřestem: pýše, nespravedlnosti, nečistotě atd. a opomíjejí své křesťanské povinnosti.

Ó používejme všech prostředků, abychom poznali učení Kristovo, vznešenější nad všeliké vědění lidské; čtěme jen spisy katolické, choďme pilně na kázání, va-

rujme se styku s nevěrci, neberme do rukou jejich spisů, jedem nevěry otrávených. Žijme z víry! Zachovejme si srdce čisté od všeliké neřesti, plňme věrně své křesťanské povinnosti a zachováme sv. víru a víra bude nám pramenem blaha a štěstí, časného i věčného.

VI.

Výtečný lék duší zraněných — svátost pokání.

**Každá hlava neduživá, každé srdce tesklivé.
Is. 1, 5.**

Dojemná byla prosba sester Lazarových k Pánu Ježíši, aby přišel a uzdravil nemocného jejich bratra. Vzkázaly mu pouze: „Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen.“ Jan 12, 3. A Ježíš přišel a vrátil jim bratra živého a zdravého, ačkoliv již čtvrtý den v hrobě byl odpočíval.

„Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen,“ duševně nemocen. Tak vzdychá snad mnohý, myslí při tom na některé ze svých milých a drahých, anebo sám na sebe: Pane, Ty's nás tolik miloval, tolik pro nás učinil z lásky a my jsme Tě tolikrát urazili, tolikerymi hříchy zranili duši svou, že nemocna jest až k smrti. „Pane, ten, kterého miluješ, jest nemocen.“

Některých ochábla víra ve Stvořitele a Zachovatele světa. Jiní bývají zmítáni pochybnostmi o životě posmrtném. Jiní nesmýšleli dosud správně o Kristu Pánu, božskému Vykupiteli světa a o církvi katolické, jím založené. Ochábla víra, jelikož tolikerymi ohavnými spisy, útočí se na náboženství katolické, tolikerymi rouhavými řečmi uvádějí se v posměch nejsv. tajemství vykoupení. Jiní zachovali sice víru neporušenou,

ale svědomí jim vytyká mnohé a mnohé přestupky proti zákonu Božímu. A v mnohých věcech chybujeme všichni. Každá hlava neduživá, každé srdce tesklivé.

Lékem svátost pokání.

Všichni tedy potřebujeme lékaře a to lékaře všemocného, jenž by dovedl vyhojiti i ty bolesti, proti nimž svět nemá léku. Tímto lékařem jest nejsv. náš Vykupitel **a lékem duší našich zraněných jest svátost pokání.** Ó, kéž poznáme, jak si máme tohoto léku vážit i a jak ho užívat.

Lék božský — předepsaný Bohem.

1. Vážiti si máme svátosti pokání, protože jest to **lék božský**; neboť nám jej připravil Ježíš Kristus; Bohočlověk a božské účinky působí v těch, kteří ho užívají.

a) Od nikoho jiného nepochází svátost pokání, než od samého Pána našeho Ježíše Krista. Přejeme si důkazu toho? Rozevřeme evangelium sv. Matouše v hl. 18. v. Tam se dočteme, jak Kristus Pán svým apoštolům slíbil plnomoc, hříchy odpouštěti a to oněmi slavnými slovy: „Amen, pravím vám: Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ A vezměme do rukou evangelium sv. Jana. V hl. 20. se dočteme, jak Kristus Pán tuto plnomoc hříchy odpouštěti, svým apoštolům skutečně udělil.

Bylo to v nejslavnější den od počátku světa, v den vítězoslavného zmrtvýchvstání Páně. Apoštolové, strachující se před židy, alevi v uzavřeném domě. Tu najednou byl mezi nimi Ježíš a pozoravil je slovy: „Pokoj vám!“ (V. 19.) Učedníci nepoznali ihned božského Mistra, ale až jim ukázal zbodené své ruce a otevřený bok. I zaplesali radostí velikou. „Tu řekl jim opět: Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás. A to pověděv, dechl na

ně a řekl jim: kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (V. 21—23.)

Dvakrát praví Ježíš: „Pokoj vám!“, neboť přinést lidem pokoj, pokoj a usmíření s Bohem a pokoj srdce, jehož nemůže dát svět, bylo úkolem jeho na světě. Proto již při narození jeho zpívali andělé: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi **pokoj** lidem dobré vůle.“ Ježíš pokračuje: Jako mne poslal Otec, i já posílám vás, t. j. Otec poslal mne na svět, abych vykonal dílo vykupitelské ke spáse lidí všech: i já posílám vás mocí božskou, abyste v díle mém pokračovali ke spáse jednotlivců. Svým utrpením a svou smrtí připravil jsem lék duším, hříchem zraněným: vaší úlohou jest, tento připravený lék duším podávat. A který jest to lék? „Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“

Svědectví dějin.

Zdaž nemáme zde důkaz nezvratný o ustanovení svátosti pokání, jak ji až dosud nalézáme v církvi katolické? (A již z této okolnosti lze poznati, že ona jediná jest pravou církví Kristovou.) O božském ustanovení svátosti pokání nemůže býti ani nejmenší pochybnosti.

Toto božské ustanovení uznávala církev katolická ve všech stoletích. V prvním a druhém století máme svědectví sv. apoštola Jakuba (5, 16), sv. evangelisty Lukáše (Sk. ap. 19, 18), sv. Klementa, druhého nástupce sv. Petra (II. Cor. VIII.), sv. Ireneje (Advers. haer. I.), Tertulliana (De poenit. c. XII.). V třetím století Origena (Hom. II. in Levit.), sv. Cypriana (De laps. p. 189, 190). V století čtvrtém sv. Hilaria z Poitiersu (Can. in Matth.), sv. Řehoře Nazian. (Or. in mul. pecc.), sv. Athanasě (Sermo XII., p. 32), sv. Basila (In regula Brev. interrog. 228 et 229), sv. Jana Zlat. (Homil. XX. in Gen. II., III.), sv. Ambrože (Lib. de Sp. S. c. XIX.), sv. Je-

ronyma (in cap. X. eccl.), sv. Augustina (in Psalm. LXVI.). A tak to jde dál a dále ve všech stoletích až do naší doby.

Jak lichá jest tedy námitka nevěrců, že církev katolická zavedla zpověď za Innocence III. v XIII. století na IV. sněmu Lateránském! Tu nebyla zavedena zpověď, ale bylo nařízeno, aby každý katolický křesťan aspoň jednou v roce ze svých hříchů se zpovídal. Toto nařízení jest důkazem, že zpověď již byla všeobecně známa, jako ustanovení samého Krista Pána.

Ještě směšnější jest námitka, že zpověď vynalezli kněží. Kdybychom ani neměli oněch jasných svědectví o božském původu zpovědi, které jsem dříve uvedl: každý soudný člověk by musil poznati, že kněží nevynalezli zpovědi. Kdo by se byl kněžím podrobil, kdyby byli sami zaváděli zpověď, která drtí lidskou pýchu, tuto nejbolavější stránku lidského srdce? A podrobili se zpovědi císařové a králové a knížata, lidé učené i neučené, ano podrobili se i kněží sami i biskupové a papežové. — A zdali by byli na sebe uvalili kněžské zpovídání, břímě tak obtížné, úřad s tak velikou odpovědností před Bohem spojený, z kterého jim nekyne žádného časného prospěchu, ano úřad, při jehož horlivém zastávání přecetní kněží podřívají i své tělesné zdraví?

Co stála božského Lékaře příprava léku svátosti pokání?

Kristus Pán sám tedy ustanovil svátost pokání, připravil tento lék duším zraněným. Ale co ho stálo toto ustanovení, co ho stála příprava tohoto léku? Nejkrutější bolesti, nejpotupnější smrt na kříži. Slyšme, jak ho líčí prorok Isaiáš, evangelista St. Z.: „Viděli jsme ho a nebylo vzezření... pohrdaného a nejposlednějšího z mužů, muže bolesti, a znajícího nemoc... V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel... On pak raněn jest pro nepra-

vosti naše, potřín jest pro hříchy naše: kázeň pokoje našeho leží na něm, a zsinatostí jeho uzdraveni jsme. Všickni my jako ovce zbloudili jsme, jedenkaždý na cestu svou uchýlil se a Hospodin složil na něj nepravost všech nás. Obětován jest, protože sám chtěl.“ (53, 3—7.)

Tolik stála tedy božského lékaře příprava tohoto léku duší, svátosti pokání! A neměl bys i ty, křesťane, přinést nějakou oběť, abys užil tohoto léku a tak uzdravil duši svou? Ba co dím, abys uzdravil, abys, dopustiv se hříchů těžkých, vzkřísil k novému životu duši svou a posílil ji proti dalším bojům a pokušením.

Božské účinky svátosti pokání.

Tyto božské účinky působí svátost pokání.

Kristus Pán přišel, abychom život měli a jej v hojnosti měli, život totiž nadpřirozený, život milosti posvěcující, kterou jsme obdrželi na křtu svatém a která jest podmínkou, aby se nám jednou otevřela brána do života věčného. Milost tato činí nás dítkami Božími, přáteli Božími, bratry a sestrami Pána Ježíše, dědici Božími a spoludědici Kristovými. Jest proto nesmírně drahocenná. Ó, jak velikou péči mají vynakládati rodiče, aby děti jejich zachovali si milost posvěcující a nevinnost!

Dopustí-li se křesťan, ozdobený milostí posvěcující, jen jediného těžkého hříchu, pozbývá nesmírně vzácného pokladu milosti, přestává býti dítkem a přítelem Božím, stává se jeho nepřítelem a otrokem ďáblovým a kdyby ho v tomto stavu zastihla smrt: věčná muka v ohni pekelném byla by jeho údělem. Tak zhoubný jest každý těžký hřích!

Mohl sice božský Spasitel tak stanoviti, aby, kdo pozbude vlastní vinou křestní milosti, neměl již žádné naděje v opuštění, jako neodpustil padlým andělům. Ale měl útrpnost s naší křehkostí a slabostí a proto ustanovil svátost pokání, abychom se mohli s Bohem

smířiti a opět nabýti statků ztracených. Můžeme tedy svátost pokání nazvati svátostí milosrdenství Božího. Přistoupí-li křesťan po pádu svém s upřímnou lítostí a s pevným předsevzetím hříchu se varovati k svátosti pokání: tu se mu odpouštějí hříchy, odpouštějí i věčné tresty za hříchy zasloužené. Křesťan se stává zase dítkem Božím, an nabývá posvěcující milosti s právem na věčnou blaženost. Přistupuje jako zločinný otrok hříchu, jako nepřítel Boží, odchází jako dítko Boží, na němž oko Boží se zalíbením spočívá. Ó, jaká změna pravice Nejvyššího! Zpovídá-li se kající milostí posvěcující ozdobený jen ze všedních hříchů, odpouští mu Bůh tyto hříchy a rozmnožuje mu poklad milosti posvěcující.

Mimo to udílí Bůh kajícímu křesťanu při svaté zpovědi ještě zvláštní milosti: osvěcuje ho a posiluje, aby snáze vystříhal se příležitosti ke hříchu, aby snáze přemohl své náklonnosti ke zlému a převrácené chťice v sobě potlačoval, věrně plnil své stavovské povinnosti a tak v milosti Boží vytrval. Ó, kdyby katoličtí křesťané jen tohoto prostředku spásy řádně užívali, změnila by se v brzku země tvář: měli bychom bdělé rodiče, poslušné děti, věrné služební osoby, pracovité dělníky, spravedlivé úředníky. Umlkly by rouhavé a nestydaté řeči, nebylo by ohavných skutků, o kterých se mezi křesťany nemá ani mluvit, všude by zavládla bázeň Boží a svědomitost.

Důkazy ze života.

Všecky tyto dobré účinky zřítí tam, kde lidé často a s bedlivou přípravou se zpovídají. Ó, kolika rodinám vrátila sv. zpověď starostlivého otce, jenž dříve, stržen byv proudem nevěry, neb zaslepen nějakou vášní zanedbával těch, kteří měli býti jeho miláčky, a jim život ztrpčoval! Kolika rodinám vrátila sv. zpověď syna, dceru, kteří odbočili na cesty nepravé a působili rodičům jen hoře a žal! Kolikerá sv. zpověď byla zažehnána nepřátelství, kolikeré škody na majetku a na cti a dobrém jménu opět napraveny! Kolik

lidí nalezlo ve sv. zpovědi útěchu, ačkoliv byli blízcí zoufalství! — A jak krásně rozvíjejí se křesťanské ctnosti: pokora, čistota, nezištná láska k bližnímu atd. tam, kde lidé sv. zpovědi užívají k svému posvěcení! V pravdě: „Co zbožného, svatého a ctnostného církev katolická na sobě má, to shuší přičisti sv. zpovědi, která jest největším dobrodiním Božím.“ (Římský katechism.) Božská tvůrčí síla působí ve svátosti pokání.

Svätost pokání jest tedy božským lékem duší, hříchem zraněných, protože původcem jeho jest Ježíš Kristus, jenž nám jej připravil a apoštolům a jejich nástupcům, biskupům a kněžím, odevzdal k věčné spáse věřících, i pro božské účinky, které působí v duších kajících i v celé lidské společnosti. Ó, va ž m e si tohoto výtečného léku a používejme ho k svému spasení! Sice bychom si musili jednou činiti marné výčitky: Jak jsem mohl snadno dojítí odpuštění, zhojiti rány, které mi zasadil hřích! Jak laskavě a milostivě mě k sobě zval božský Lékař, jenž proto zemřel, aby mi připravil lék svátostného pokání! Pominula doba milosrdenství, nastala doba spravedlnosti. „V pekle žádného není vysvobození.“ Ó, jak blaženi ti, kteří ho použili a dosáhli života věčného!

Jak užívati léku svátosti pokání?

Ale třeba věděti též, jak tohoto božského léku máme používat, bychom se stali účastnými blahodárných jeho účinků.

Každého léku musí nemocný užívati dle předpisu lékaře, sice by lék leckdy více uškodil, než prospěl. Tak se věci mají i se svátostnou zpovědí.

Člověk, když hřeší, uráží Boha srdcem; neboť, jak Kristus Pán sám pravil: „Ze srdce zajisté vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání.“ (Mat. 15, 19.) Uráží Boha ústy, an vede hříšné řeči, uráží tělem, když zle užívá svých smyslů a sil a ústrojí tělesných. Proto dle předpisu božského Lékaře k svátostnému pokání třeba, aby hříšník

srdcem, ústy, tělem činil zadost božské Spravedlnosti, by se mu dostalo od náměstka jeho, katolického kněze, odpuštění, rozhřešení.

Srdcem činí zadost, když vzbuzuje upřímnou lítost nad spáchanými hříchy spojenou s pevným předsevzetím, hříchu se varovati. Ústy činí zadost, an se ze svých hříchů vyznává, tělem, an přijímá a koná pokání mu uložené.

Aby však mohl kajícíník vzbuzovati lítost a na sebe zevrubně žalovati, musí napřed hříchy a chyby své znáti, proto třeba před sv. zpovědí pilného zpytování svědomí.

Tu nechť kajícíník vystříhá se i přílišné úzkostlivosti i lehkomyšlné nedbalosti. Ať v mysli projde Boží přikázání, přikázání církevní, hlavní hříchy a povinnosti stavu svého a sám sebe se ptá, zdali proti tomu onomu přikázání se provinil, tím oním hříchem Boha urazil. Běží-li o hříchy těžké, ať se zpytuje, kolikrát se každého dopustil, aby mohl zpovědníku i počet udati. Vyžaduje se počtu provinění i na soudu světském, vyžaduje se ho i na soudu Božím, t. j. při svaté zpovědi, an kajícíník sám jest i vinníkem i žalobcem zároveň; sice by nemohl zpovědník řádně posouditi stavu kajícíníkovy, nemohl by mu dáti ani přiměřeného poučení, ani přiměřeného pokání. Řekl-li Kristus Pán k apoštolům a jejich nástupcům: „Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou“, nedal jim tím plnomoci, aby si počínali libovolně, nýbrž vůle Páně jest, aby kněz zpovědník jednal moudře, opatrně a spravedlivě a k tomu nezbytně třeba, aby, pokud možno, všechny těžké hříchy kajícíníkovy znal i co do počtu i důležitých okolností.

Někteří mívají obtíže při vzbuzování lítosti. Ale vzpomeňme si, kdo jest Bůh, který nám dává přikázání a kdo jsme my, kteří se opovažujeme přikázání Boží přestoupiti! Bůh jest nesmírně veliký a vznešený, jest naším Stvořitelem a největším Dobrodincem — my jsme jeho tvory úplně na něm závislími; tvory, kteří, co dobrého mají, vše přijali ze štědré ruky

Boží. Jaká opovážlivost, protiviti se hříchem Velebnosti neskonalé, jaký nevděk, uraziti Dárce všeho dobra!

Vzpomeňme si, jak hrozná jest zloba těžkého hříchu, když sama Boží Spravedlnost vyměřuje za jediný těžký hřích věčná muka pekelná!

Popatřme na kříž, na kterém pní jednorozený Syn Boží. Každá z jeho hlubokých ran jest projevem lásky jeho k nám, každá prosí nás o lásku. A místo lásky uráželi jsme Pána a Spasitele svého, křížovali jej takřka v srdci svém. Zdaž tyto a podobné vzpomínky neprobudí v srdci našem city nejvroucnější lítosti nad spáchanými hříchy?

Pravá lítost musí býti spojena s pevným předsevzetím, varovati se netoliko hříchů, ale i všeho, co ke hříchu vede a svádí, ať jest to nepravý přítel, aneb nějaká špatná společnost, aneb nějaké nebezpečné místo atd. Víme sami, že by ten opravdu činu svého nelitoval, kdo by nám pravil: Jest mi líto, že jsem Vás urazil, ale podruhé to učiním zas a nevyhnu se příležitosti, kde bych Vám opět mohl ublížiti. — Zpověď znamená úplné odvrácení od hříchů: odvracíme se od minulých upřímnou lítostí, od budoucích pevným předsevzetím.

Co se žaloby hříchu ve zpovědnici týká, ó, jak jeví se i zde moudrost a milosrdnost božského Lékaře! Neustanovil anděla, aby byl naším soudcem, ale člověka, jenž sám z hříchů vlastních musí se zpovídati, ke zlému jest nakloněn od mladosti a tak sláb, že musí býti stále pamětliv slova apoštola: „Kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl!“ (I. Kor. 10, 12.) Kněz má s kajícníkem upřímnou soustrast, rád mu pomáhá, dodává mu odvahy a útěchy, má na paměti božského Lékaře, Ježíše Krista, jehož místo zastupuje. Mimo to jest k nejpřísnějšímu mlčení zavázán. Co jemu svěřujeme ve sv. zpovědi, jako bychom svěřovali otevřenému hrobu, aneb člověku mrtvému, aneb stromu, neb kameni. Nikdy nezradí našeho tajemství, byť mu hrozila i smrt. Odstup tedy od nás všeliký lichý stud, ničeho nezamlčujme, ničeho

neomlouvejme. Člověka bychom sice oklamali, nikoli Boha, jehož jménem kněz udílí rozhořšení.

Svátostného pokání konečně, které ukládá kněz za spáchané hříchy, nikomu netřeba se obávati. Jest poměrně tak nepatrné, že horliví kajícíci samoděk prosí o pokání větší. Každá bázeň z něho byla by dětinská.

Ten tedy jest způsob, jak božského léku, svátosti pokání, máme užívat. Cítí ovšem kající hříšník aspoň poněkud trestající Boží spravedlnost, ale jest to spravedlnost Otce, u něhož převládá milosrdenství.

„Pane, ten, kterého miluješ, nemocen jest!“ tak voláme u vědomí svých hříchů a Pán Ježíš nám nabízí výtečný lék svátosti pokání. Jest to lék božský, protože připraven jest nám božským Lékařem, Ježíšem Kristem, a božské účinky působí: an hojí duši zraněnou, vrací nám ztracený pokoj a klid svědomí a milost posvěcující, nade vše drahocennou. Používejme ho často a horlivě, milujme-li Boha a spásu svou.

VII.

„Tajemství víry“ — nejsvětější Svátost oltářní.

„Tajemství víry!“

„Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti Boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně, aneb kdo byl jeho rádcem? Aneb kdo prve dal jemu a bude mu zase odplaceno? Nebo z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci; jemu sláva na věky!“ (Řím. 11, 33, 36.) Tak se modlí kněz slovy sv. Pavla na slavnost nejsv. Trojice. Těchže

slov užívám nyní, an se chystám pojednati o největším snad tajemství naší sv. víry po tajemství nejsv. Trojice, totiž o tajemství nejsv. Svátosti oltářní.

Přál bych si bystrosti věhlasného sv. Augustina, neb sv. Tomáše Aquinského, ohnivé výmluvnosti sv. Jana Zlatoustého a lásky Serafů, bych mohl do srdce křesťanů vštípati největší úctu a nejvroucnější lásku k této Svátosti, ve které se božský Spasitel nesmírně poníží, aby nás nesmírně povýšil, nás, které miloval až do konce svého pozemského života, nás, za které i život obětoval.

„Slunce spravedlnosti“.

Úchvatný jest pohled netoliko na vycházející, ale i na zapadající slunce v krásný májový den. Když zlaté slunko, tato lampa nebeská, po celý den rozlévalo své hřejivé paprsky a oblažovalo všechny živočichy a dávalo vzrůst a pestré barvy květinám a kloní se již k západu: tu jako by se nemohlo se zemí ani rozloučiti. Vysílá v nachu červánků své nejkrásnější paprsky a když již skrývá svou milou tvář, ozlacuje ještě aspoň vrcholky domů a koruny stromů a poslední nám posílá pozdravy.

Podobně „Slunce spravedlnosti“, „světlo světa“, Kristus Pán. Po všechem svůj pozemský život zářil světu příkladem nejsv. ctností, osvěcoval myslí učením nebeským, zahříval srdce božskou svojí láskou, dobře čině všem, kteří se mu blížili. A hodlaje se rozloučiti se světem, dal nám největší důkaz nejnejnější, nevýslovné lásky, tím, že ustanovil nejsv. Svátost oltářní, aby byl naší obětí, pokrmem duší našich zemřelých a naším stálým hostem na oltáři.

Obět novozákonná.

Stal se naší stálou obětí.

Bez oběti není žádné náboženství. Ježíš Kristus, jednorozený Syn Boží, sám se obětoval za lid svůj

a to dvojím způsobem. Předně obětoval se za spásu naši na kříži způsobem krvavým. Obětován jest, protože sám chtěl.“ (Is. 53, 7.) Za druhé obětoval se za nás a obětuje se ustavičně při mši sv. způsobem nekrvavým. Mezi obětí kříže a obětí mše svaté není rozdílu podstatného; neboť v obojí oběti jest týž obětující Velekněz a týž obětní dar, Ježíš Kristus. Na kříži Kristus Pán skutečně trpěl a umřel, při mši svaté již skutečně netrpí a neumírá, ale obětuje se za nás způsobem nekrvavým.

Zásluhami své smrti na kříži Ježíš Kristus vykoupil nás, při oběti mše svaté činí nás účastnými milostí vykoupení.

Mše svatá jest, jako oběť na kříži, nejdokonalejší obětí chvály, díků, smíření a prosby; neboť obsahuje v sobě nejdokonalejší dar, který Bohu můžeme přinést, samého Božského Beránka, Ježíše Krista, pod způsoby chleba a vína.

Ó, jaký poklad máme ve mši svaté! Sv. František Saleský praví: „Mše sv. je sluncem všech duchovních cvičení, centrem, středem křesťanského náboženství, duší pobožnosti, nevýslovným tajemstvím a bezednou prohlubní lásky Boží.“

A slyšme slova Tomáše Kempenského: „Když kněz slouží mši svatou, oslavuje Boha, oblažuje anděly, vzdělává církev, pomáhá živým, vyprošuje zemřelým pokoje a sebe činí účastným všech milostí.“*) — Jak bohatými nás tedy učinila jedinou obětí mše sv. láska Kristova! Touto obětí jest církev katolická velmocí, která i nebi imponuje, i u nebešťanů úctu a podiv vzbuzuje.

Účast věřících.

S největší tedy horlivostí ať spěchá každý katolický křesťan na mši svatou! První křesťané i s nebezpečenstvím života chodívali a to již před východem slunce na bohoslužby. Ať byla cesta daleká, ať místo,

*) Kniha IV.

kde se shromažďovali, malé a dusné v podzemních skryších, katakombách, ať bohoslužby trvaly třeba i několik hodin — vše to jejich horlivosti nebylo překážkou. Při takovém nadšení nebylo třeba dávat zvláštní přikázání, aby věřící chodili na mši svatou. Kdo nepřišel, o tom každý hned věděl, že jest buď nemocen, neb důležitou příčinou zdržen, aneb že byl z církve vyobcován. Teprve později bylo nařízeno, aby věřící chodili na mši sv. a to kolikrát se slavila, což se dalo obyčejně ve středu, v pátek a v neděli. Naposled omezila církev katolická povinnost, choditi na mši sv., jen na neděle a svátky; neboť druhé přikázání církevní zní: „v neděle a zasvěcené svátky celou mši sv. pobožně slyšeti.“ Toto přikázání zavazuje každého katolického křesťana od doby, kdy doroste do rozumu, tedy od sedmi let, po celý život a zavazuje ho tak přísně, že, opomeneli v neděli a ve svátek jíti na mši sv. bez důležité příčiny, dopouští se hříchu těžkého a kdyby po takové vlastní vinou zanebané mši sv. zemřel bez pokání, byl by zavržen na věky, v mukách bez konce by, ach marně! želel lehkomyšlnosti své.

Ale netoliko bázeň před věčnými tresty, nýbrž i láska ať nás vede do chrámu Páně na mši svatou. Ať nás vede láska k Pánu Bohu, jenž nám již prokázal dobrodiní co do počtu přemnohá, co do užitku největší, co do ceny nesmírná. Při mši sv. můžeme se spojit s Pánem Ježíšem, jenž při pozdvihování sestupuje na oltář a skrývá se pod závojem způsob chleba a vína a nebeskému Otci poděkovati za všeliká dobrodiní, která jsme přijali z dobrotivé ruky jeho. Ve spojení s božským Beránkem na oltáři můžeme Bohu vzdávati úctu a chválu, které zasluhuje pro nesmírnou svoji velebnost, svatost a slávu.

Ať nás vede na mši sv. i láska k sobě samým.

Jsem před Pánem Bohem velikými dlužníky netoliko za vše dobré, co jsme od něho obdrželi, ale i za všeliké hříchy, kterými jsme ho urazili. Při mši svaté obětujeme mu s knězem Pána Ježíše a prosíme ho za dar kajícího a za odpuštění. A zvlá-

ště ten, kdo již dlouho se nevypořádal s Pánem Bohem a obtíženo má svědomí těžkými hříchy, ať lká při mši sv. za Boží milosrdenství: prosby jeho nebudou oslyšeny.

Konečně jsme před Bohem i žebráky t. j. jsme ve všem odkázáni na něho; neboť bez milosti Boží nemůžeme ničeho učiniti, co by nám bylo prospěšno k životu věčnému. Při mši sv. jakoby Pán Ježíš, dlící na oltáři, pravil k jednomu každému z nás: „Co chceš, abych ti učinil?“ (Luk. 18, 41.) Přednášejme mu své záležitosti časné i věčné; modleme se za sebe i za své příbuzné a přátele, ano i za své nepřátele, za živé i zemřelé. Obětujme zase nebeskému Otci jednorozeného jeho Syna a prosme ve jménu jeho o slitování. Sv. Porphyrius přišel kdysi do Cařihradu, aby si na císaři Arkadiovi vyprosil nějaké milosti, na které mu velice záleželo. Přemýšlel, jak by nejlépe svou žádost císaři podal. Tu nesli mimo něho novorozeného prince Theodosia. Sv. Porphyrius rychle podhalil purpurovou pokrývku, kterou dítě bylo zastřeno a položil na ně svoji žádost a zase pokrývku rozložil, aby tímto způsobem prosba dostala se k císaři. Arkadiovi byl tento způsob prosby velmi milý; i vyslyšel Porphyria a udělil mu, zač prosil. Čím více musíme důvěřovati my, že nás Otec nebeský vyslyší, prosíme-li při mši sv. o milosti ve jménu Pána Ježíše, když máme zaručené slovo jeho: „Amen, amen, pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám... prostě a vezmete, aby radost vaše byla úplná.“ (Jan 16, 23, 24.) Přicházejme tedy často na mši svatou, aspoň v neděli a svátek, a modleme se vroucně a z vlastní zkušenosti poznáme, že nám bude mše sv. pramenem, studnicí milostí.

„Pokrm putujících“.

Ale Kristus Pán ustanovil nejsv. Svátost pod způsobami chleba a vína, nejen aby se mohl za nás obětovati při mši sv., nýbrž, aby se mohl nám i dávat za pokrm k životu věčnému sv. přijímáním. Sv. Alfons

praví: „Ježíš se zůstavil ve způsobě chleba, který stojí nemnoho . . . aby všichni na každém místě mohli jej nalézt a přijmouti; neboť kdyby se byl nám zanechal pod způsobou nějakého vzácného a drahého pokrmu, chudobní lidé nemohli by přistupovati k sv. přijímání. Ale, abychom se i rozhodli přicházeti ke stolu Páně, netoliko nás vybízí tolikým pozváním . . . ale ukládá to i jako příkazání: „Vezměte a jezte: totoť jest tělo mé!“ (I. Kor. 11, 24.) Ano, abychom chodili k sv. přijímání, vábí nás slibem království nebeského: „Kdo jí mé tělo, má život věčný.“ (Jan 6, 55.) „Kdo jí chléb tento, žít bude na věky. (ib. 59.) Ba i vyhrožuje peklem, vylučuje s nebe, nebudeme-li ho přijímati: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.“ (ib. 54.) Tato pozvání, tyto sliby, tyto hrozby — vše vychází z veliké toužebnosti, kterou má, přijíti k nám v této Svátosti.“ Tak sv. Alfons.*)

Divíme se snad nyní přísnému příkazu církve, aby každý katolík aspoň jednou v roce ve velikonoční dobu přistoupil s čistým srdcem ke stolu Páně? To jest nejmenší, co může církev žádati. Divíme se snad vroucímu přání církve, vyslovenému sv. Otcem Piem X., aby věřící co nejčastěji a pokud možná každodenně chodili ke stolu Páně, jen jsou-li ve stavu milosti Boží a přistupují-li s dobrým úmyslem, živiti se a síliti k životu věčnému? — Hlas církve jest jen výrazem toužebné lásky božského Srdce Páně. Ano toto božské Srdce nechce býti toliko ve svatostáncích ze dřeva, kamene a kovu;; ono chce býti i ve svatostáncích živých, kterými mají býti zbožní věřící: „Nevíte, že chrámem Božím jste?“ (I Kor. 3, 16.) S takovou touhou, s jakou letí včelička na květinku, by ssála z ní vonný med, s takovou, ano s větší přichází Kristus Pán k duši ve sv. přijímání. Touží po nás, ne, aby oblažil sám sebe, nýbrž, aby oblažil nás. On sám jest nesmírně blažen, nikoho a ničeho nepotřebuje, ale

*) Pratica d'amar Gesù Cristo. C, II, 5.

touží sv. přijímáním nás posílit, abychom rázně odpírali pokušením, věrně plnili své povinnosti, prospívali ve ctnostech, vytrvali v dobrém a jednou dosáhli slávy a blaženosti v nebesích. Ó, kdo by se zdráhal přijmouti tohoto Hosta do srdce svého?

Hostina nebeská.

Když pak se skutečně chystáme po dobré sv. zpovědi přikleknouti k svatému a tajemnému stolu, podíbráti na hostině nebeské: připravme se co nejhorlivěji na příchod Páně živou věrou, pevnou nadějí a důvěrou, vroucí láskou a upřímnou pokorou. Jsme to povinni božskému Spasiteli i sami sobě; neboť čím vroucnější jest příprava naše, tím milejší božskému Srdci, tím hojnější užitek ze sv. přijímání.

Po sv. přijímání neodcházejme hned z chrámu Páně, ale děkujeme Pánu Ježíši za nevýslovnou milost, kterou nám prokázal, obětuje mu všechny své síly duševní i tělesné, vzbuzujeme lásku k tomu, jenž jest Láska sama, prosíme o jeho milosti a dary a požehnání. Ó, kdybychom často a s bedlivou přípravou přistupovali ke stolu Páně, jak veliký bychom z toho měli prospěch a užitek! Slyšme učitele církevního sv. Františka Saleského: „Zkušeností 23 let, které jsem věnoval službě duší, úplně jsem se přesvědčil, jak mocná jest síla této Svátosti, aby duše utvrdila v dobrém a vyprostila je od zlého, duchovní jim skýtala útěchu a je — abych jeaním slovem to pověděl — Pánu Bohu učinila podobnými, jen když s živou věrou a příslušnou čistotou srdce a zbožností často přistupují ke stolu Páně.“

Vězeň z lásky.

Při mši svaté neposvěcuje se jen tolik částíček chleba, aby mohl velebnou Svátost přijmouti kněz a přítomní věřící, nýbrž mnohem více. Má se totiž dostati sv. přijímání i těm, kteří nemohou přijíti do kostela zvláště v době velikonoční, má se ho dostati

nemocným a zvláště umírajícím, aby byli posíleni na cestu do věčnosti.

Mimo to přeje si Kristus Pán zůstat u nás pod způsobou chleba jako věžeň z lásky ve svatostánku. Vypravuje se, jak perský král Artaxerxes, maje u sebe slavného řeckého vojevůdce Themistokla, samou radostí třikrát v noci se probudil a zvolal: „Mám Themistokla! Mám Themistokla!“ Ó, co jest činiti nám, kteří máme ve svých katolických chrámech neďaleko svých příbytků Ježíše Krista, Boho-člověka pod způsobou chleba! On jest tu jako náš nejlepší a nejvěrnější přítel, jenž nám může učiniti všechno dobré a nevýslovně nás miluje. Zde, před svatostánkem, můžeme s ním dle libosti rozmlouvat, srdce své mu otevřít, potřeby své povědět, o milosti jej prositi: slovem, ve chrámu Páně můžeme s králem nebeským mluvit zcela důvěrně a nenuceně. Co činí chudý u boháče, nemocný u lékaře, žíznivý u čerstvého pramene, hladový u plného stolu: to činíme my před velebnou Svátostí. Pán Ježíš má v nejsv. Svátosti ruce plné milostí, dá je tomu, kdo za ně poprosí.

Ať se nám tedy nezdá příliš velikou obětí přijít i mimo mši svatou do chrámu Páně, když jest otevřen a zvláště na odpolední služby Boží, na požehnání. Rádi dlíme u těch, které máme rádi; nuže, ukažme svou lásku i Pánu Ježíši. Ať nám není nikdy dlouhou chvílka před velebnou Svátostí. Je-li víra naše živá a láska vroucí, nikdy se to nestane. A musíme-li odejít: přejme si aspoň býti věčnou lampou, bychom stále hořeli láskou před tímto trůnem lásky Boží.

„Hrdlička u oltáře Božího“

Sv. Alfons velice rád navštěvoval nejsv. Svátost oltářní v kostelích i když byl ještě advokátem a tím horlivěji, když se stal knězem a založil kongregaci Redemptoristů. Sepsal i překrásnou knížku: „Návštěvy nejsv. Svátosti oltářní“, která do všech evropských i jiných jazyků byla přeložena. Pro tuto horlivost, dlíti

u svátostného Ježíše, byl nazván jedním básníkem: „Turtur ad altare Dei“, t. j. „Hrdličkou u oltáře Božího“. Budme i my takovými hrdličkami u svatostánku a pijme z bohaté studnice milosti, kterou nám otevřela bezmezná láska božského Spasitele!

* *

Sv. Tomáš Aquinský praví: „Nesmírná dobrodiní štědrosti Boží, která prokázal lidu křesťanskému, neocenitelné mu dodávají důstojnosti... neboť jednorozený Syn Boží, chtěje nás učiniti účastnými svého božství, vzal na sebe lidskou přirozenost... A co z našeho přijal, to vše vynaložil na spásu naši.“ Zemřel za nás na kříži a na památku této svrchované lásky zůstavil nám nejsv. Svátost oltářní, aby byl až do skonání světa naší obětí ve mši svaté, naším pokrmem ve sv. přijímání, naším společníkem na oltářích. „Ó, hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti i lásky Boží! Nejsv. Svátost jest tedy „památkou divů Páně, souborem a souhrnem jeho darů, mistrovským dílem jeho skutků... Eucharistie (nejsv. Svátost), ta měla uhasiti žízeň Pána Ježíše, t. j. neodolatelnou touhu, vždy se dávat lidem. (Gay.) Ó, kéž k své spáse používáme toho, co k spáse naší ustanoveno jest!

VIII.

Božské Srdce Páně a nejsv. Panna.

Přehled.

Účelem těchto článků bylo, jak jsem se zmínil, utvrditi u víře věrné katolíky a zbloudilé opět přivésti pod prapor sv. kříže a zároveň dáti katolíkům do rukou vydatné zbraně, kterými by vítězně odráželi útoky nepřátel. Proto jsem dokázal, že až dosud pravda, že máme žíti v bázni Boží; že máme duši nesmrtelnou, která při smrti nehyne, ale žije na věky.

Vysvětlil jsem, že jest Ježíš Kristus pravý Bůh a Člověk v jedné a to božské osobě, že v něm jediném spočívá naše spása. Vyvrátil jsem důkladně námitku, jakoby církev katolická nehodila se již pro osvětlené XX. století a ukázal na prameny nevěry, totiž: nevědomost a nepořádný život. Doporučil jsem vydatný lék pro duše hříchem zraněné, totiž svátostné pokání a nevyčerpatelný pramen milosti, t. j. nejsv. Svátost oltářní.

Nejlepší přátelé.

V poslední této stati ukáži nejlepší naše přátele a těmi jsou božské Srdce Páně a nejsvětější Panna Maria. Uctívejme je z hloubi srdce svého, abychom u nich našli pomoc v boji, útěchu v bolesti, vytrvalost ve ctnostném a bohumilém životě. Pod jejich ochranou nezahynem!

Tedy předně ctíme co nejvroucněji božské Srdce Páně.

Vznešenost božského Srdce.

Nejsv. Srdce Páně zasluhuje veškeré naší úcty pro svoji božskou důstojnost, neboť jest to Srdce Syna Otce věčného v životě panenské Matky od Ducha svatého utvořené, se Slovem Božím, t. j. s druhou božskou osobou podstatně spojené a proto velebnosti nekonečné. Toto Srdce jest svatým chrámem Božím, stánkem Nejvyššího a domem Božím. V tomto Srdci přebývá veškerá plnost božství, v něm jsou všechny poklady moudrosti a vědomosti. V tomto Srdci se Otci nebeskému dobře zalíbilo, neboť jest hlubinou všelike ctnosti a svatosti.

Láska božského Srdce.

Mimo to jest toto božské Srdce výhní láskou planoucí nejen k nebeskému Otci, ale i k nám,

k spravedlivým i hříšníkům. Z lásky k nám tlouklo toto Srdce od prvního okamžiku života až do posledního. Tímto Srdcem proučila božská krev, cena našeho vykoupení. Tuto krev prolévalo za nás božské Srdce na hoře Olivetské, kde pohříženo bylo pro naše hříchy v zármutek nesmírný, prolévalo ji při krutém bičování a trním korunování a zvláště v oněch třech nej-památnějších, co svět stojí, hodinách, na tvrdém dřevě kříže. A když po smrti Páně zbývalo jen něco málo krupějí krve v božském Srdce samém: ostrým kopím bylo probodeno, aby i tu za nás obětovalo. Tak se stalo toto božské Srdce obětí slitování za hříchy naše. Rána zející v božském Srdci vydává nejpádlnější svědectví o nevýslovné jeho lásce k nám.

Zneuznanost božského Srdce.

Tato láska a obětavost božského Srdce zasluhuje největší naši vděčnost. A přece, kdo zakouší většího nevďěku, než právě božské Srdce Páně? Tento náš nevďek více bolí Pána Ježíše, než vše, co ve svém utrpení snášel, jak on sám se ráčil vysloviti k blahoslavené Markétě Alacoque-ské: „Ó, kdyby jen lidé měli nějaké uznání za moji lásku,“ pravil, „za málo bych pokládal, co jsem pro ně učinil a byl bych ochoten, kdyby možno bylo, trpěti ještě více.“ A právě abychom ho milovali aspoň z vděčnosti, ukázal světici své božské Srdce, spočívající jako na plamen-ném trůnu, zářící nad jasnost slunce a rozlévající na všechny strany paprsky své. Viditelná byla jeho rána, kolem něho věnec z trní a shora zapuštěn kříž. Pravil, že touha jeho, aby od lidí byl dokonale milován, přiměla jej, aby zjevil své božské Srdce. Pravil též, že tím otvírá všechny poklady lásky, milosrdenství, milosti, posvěcení a spásy, aby byli štědře obohaceni z tohoto pramene všichni, kteří se vynasnaží božské jeho Srdce co nejvroucněji ctíti a milovati a získati mu i úctu a lásku jiných.

Štědrost božského Srdce.

A přáli bychom si snad věděti, jaké milosti slibuje svým věnným ctitelům?*) Udělí jim všechny milosti, kterých ve svém stavu potřebují. Rodinám jejich dá pokoj a mír. Potěší je ve všelikém utrpení. Bude jim bezpečným útočištěm v životě i v hodině smrti. Vyleje přehojné požehnání na všechny jejich práce. Hříšníci naleznou v Srdci jeho pramen a nekonečné moře milosrdenství. Vlažné duše stanou se horlivými. Horlivé dosáhnou rychle veliké dokonalosti. Kristus Pán bude žehnati příbytkům, v nichž jest obraz Srdce jeho vystaven a uctíván. Kněžím udělí dar, pohnouti i srdcem sebe zatvrzelejším. Jména všech těch, kteří tuto pobožnost rozšiřují, budou v Srdci jeho zapsána a nikdy nebudou vyhlazena. Konečně slíbil Pán Ježíš těm, kteří ke cti božského Srdce po devět měsíců za sebou v první pátek přistoupí k sv. přijímání, že jim udělí milost pokání na konci života; že tedy nezemrou v nemilosti jeho, ani bez sv. svátostí, neboť božské Srdce bude jim v tom posledním boji bezpečným útočištěm. Ó, jak štědrý jest tedy Kristus Pán ke všem, kteří uctívají vroucně božské jeho Srdce!

Zdaž necítíme se takřka nuceni uctívati toto Srdce božského našeho Přítel, Srdce velebnosti a vznešenosti nekonečné, planoucí láskou nevýslovnou, Srdce tolik zneuznané, Srdce slibující nám poklady milostí dražší nad všechny poklady světa?

Ale co žádá od nás božské Srdce Páně, aby-
chom byli pravými jeho ctiteli? Především poznamenati dlužno, že úcta božského Srdce Páně nezá-
leží v nějakých smyslných citech, sladkých slovech a něžných projevech, úcta tato jest velevážná.*)

*) Cf. „Vie et oeuvres de la bienheureuse Marguerite-Marie Alacoque“ (par ses contemporaines. 1867.)

*) Srovn. Noldin S. J.: „Die Andacht zum heiligsten Herzen.“ Achte Auflage. S. 60—69.

Podmínky úcty božského Srdce.

Kdo jest odhodlán ctíti božské Srdce Páně, musí se zásadně zříci každého dobrovolného hříchu, neboť toto Srdce jest srdce nejsvětější, v ne-smírné nenávisti má každý hřích. Mimo to: neurážíme toho, kterého milujeme. Ale když se takto věc má, zdaž jsou hříšní lidé z úcty božského Srdce Páně vyloučeni? Nikoli. Zbožně a důvěrně ať prosí toto Srdce za dar světla a síly, aby se upřímně obrátili a zabočili na cestu ctnosti a spásy; neboť „u Hospodina jest milosrdenství“ (Žalm 129, 7); ať obrátí se k božskému Srdci upřímnou lítostí a obrátí se Srdce Páně k nim odpuštěním hříchů.

Druhou podmínkou, abychom byli pravými ctiteli božského Srdce, jest, že musíme své hříšné chtíce a náklonnosti v srdci potlačovati. V božském Srdci panuje božský pokoj a mír; tam není žádné převrácenosti, nýbrž nebeský soulad, nebeská harmonie. Podobně si toho přeje božské Srdce u nás. Zříkejme se tedy veškeré pýchy, marnivosti a ctižádosti, odporujme hněvu a netrpělivosti; sloužímeť tomu, jenž jest „tichý a pokorný srdcem“. — Nedovolme nikdy hříšné smyslnosti, aby zavládla v našich myšlenkách, neb slovech, neb skutečích: božské Srdce jest zrcadlem svatosti Boží, „zrcadlem bez poskvrny“; blahoslaví ty, kteří jsou „čistého srdce“. Jediný povzdech k božskému Srdci, pouhé vyslovení jeho nejsvětějšího jména zachrání nás v po-šení. — „Nemilujme světa“, ani statků jeho: komu Bůh jest vším, tomu svět není ničím. Jedním slovem, plňme ono heslo Páně: „Zapři sebe sám, vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne. (Luk. 9, 23.)

Třetí podmínkou, abychom byli pravými ctiteli božského Srdce jest, co nejvěrněji plniti své povinnosti křesťanské i státní. „Láska jest plností zákona.“ (Řím. 13, 10.) Milujme-li božské Srdce, plňme vůli jeho. Ať nás plnění povinností stojí sebe větší oběti: zůstaňme věrni. Čím větší oběti,

tím větší zásluhy, tím větší odměna na věčnosti. Pán Ježíš je vševědoucí, zná všechno dopodrobna, a jest všemohoucí, dovede nás netoliko ve všem dobrém posílit, nýbrž i za vše dobré nám odplatiti. A ten jest způsob Boží, odpláceti za vše dobré tisíceronásobně.

To jsou tedy podmínky, kterých od nás božské Srdce předem vyžaduje, hychom se stali pravými jeho ctiteli: jest se nám odříci každého dobrovolného hříchu, potlačovati v srdci všelikou náklonnost ke zlému a věrně plniti své křesťanské a stavovské povinnosti. Plníme-li tyto podmínky, zasvěťme se s tělem, duší tomuto božskému Srdci. Klaňme se mu, jako toho vyžaduje božská jeho důstojnost, následujme jeho ctností, zvláště jeho pokory a tichosti, jak on sám nám poroučí: „Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) Vzbuzujme často vroucí lásku k tomuto Srdci, jak nás vybízí sv. apoštol slovy: „My tedy milujme Boha; nebo Bůh prve miloval nás.“ (I Jan 4, 19.) Konečně činme žádost tomuto Srdci, které od lidí tak velice jest zneužíváno, kterému za všelikou lásku odplácí se zapomínáním, ba i hrubým nevděkem. Abychom toto vše vytrvale plnili, nejlépe učiníme, dáme-li se zapsati do bratrstva božského Srdce Páně a budeme-li všechny stanovy, ačkoli nezavazují pod hříchem, zevrubně zachovávat.

Požehnání úcty božského Srdce.

Ó kdyby lidé věděli, jak bohatý pramen milostí nám otevřel Kristus Pán, když nám zjevil své božské Srdce, nikdo ani okamžik by neotálel jemu se zasvětit. Bylo by to požehnáním i pro jednotlivce i pro celé rodiny, jak nám to lépe, než sebe výmluvnější slova, dokáže následující příklad, jenž se udál před nedávnem v jižní Americe.*) Tam zavádí se krásný obyčej, zasvěcovati jednotlivé rodiny slavnostně božskému Srdci Páně. Kněz chodí od rodiny k rodině, shromažďuje

*) Z privátního dopisu P. N. C. SS. R. z Chile 1914.

všechny členy před novým obrazem božského Srdce, světlí obraz a zavěšuje jej na čestném místě. Potom modlí se se všemi „Věřím v Boha“ a dlouhou slavnostní modlitbou svolává požehnání na všechny členy rodiny, která se službě božského Srdce zasvěcuje. Takovým způsobem bylo již přes 600.000 rodin božskému Srdci Páně zasvěceno.

To činil právě kněz v jednom městečku a přišel také do rodiny jakéhosi pána, jenž byl advokátem a toho času meškal se svou rodinou v městečku, aby na svěžím vzduchu ozdravěl a pookřál. Tento muž byl řečníkem a vydavatelem novin tak bezbožných a církvi tak nepřátelských, že jej arcibiskup z církve vyobcoval. Aby mohl lépe napadat katolické náboženství, čítal tento právník katol. spisy bohoslovné, hledaje, co by v nich bylo závadného a bludného. Ale protože v katolickém učení bludů není, hanobil aspoň bídnými pomluvami církev katolickou. K tomuto tedy muži přišel katol. kněz. Advokát přijal jej sice slušně, ale zdráhal se mu dovoliti, aby jeho rodinu zasvětil božskému Srdci. Řekl, on sám že nemá víry, manželka že jest protestantka a tři děti o 16, 12 a 10 letech, že nejsou ani pokřtěny. Ale kněz se hned nepoddal. S důvěrou v božské Srdce pravil mu přímo: Čeho Vy, pane, potřebujete a čeho jste dosud neměl, tím jest Vám Ježíš Kristus. Jeho božské Srdce posílá mne k Vám; jeho jménem nabízím Vám pokoj duševní, štěstí a pravý život. . . Potřebujete právě toho Ježíše, kterého jste pronásledoval. Buďte dobré mysli! Jeho Srdce ochotno jest Vám odpustiti.“ Tato slova mocně dojala právníka; a jak zaplesal kněz když za chvíli churavý pozdvihl oči k nebesům a pravil smutným hlasem: „Ano, já si přeji Ježíše Krista, ale zdali mi odpustí, když jsem se mu tak velice rouhal? . . . Nikdy jsem se ještě nezpovídal. . . , ale cítím nyní, že věřím v Ježíše Krista, že jej miluji; Srdce jeho táhne mne k sobě.“ Za několik okamžiků zavolal svou paní, řekl jí, že jde k sv. zpovědi a prosil ji, aby se obrátila na víru katolickou.

Za týden potom — právě na první pátek v měsíci, jenž jest zasvěcen úctě božského Srdce — byl v ko-

stelo před obrazem božského Srdce Páně postaven oltář a okrášlen četnými květinami a zde slavil advokát s Bohem smířený, jeho paní již jako katolička a jejich tři děti již pokřtěné, své první sv. přijímání! Ó divě všemohoucnosti a lásky božského Srdce Páně!

Taková obrácení jsou dosti častá tam, kde se rodiny zasvěcují úctě tohoto božského Srdce.*)

Ó ctěme je i my a naleznem v božském Srdci přítele nejlepšího a nejvěrnějšího, jenž nás neopustí v žádném boji, v žádné bolesti, ani v hodině smrti a zůstane naším přítelem na věky.

Ale znám ještě jedno Srdce, které po Srdci Páně nejvroucněji nás miluje. Jest to Srdce nejsvětější Matky Páně.

Láska nejsv. Panny k nám.

Láska její k nám jest láska mateřská. „Hle syn tvůj!“ (Jan 19, 26.) pravil k ní božský její Syn Ježíš Kristus, an umíral na kříži a v učedníku Janovi dával jí za děti všechny nás. Jest tedy vůle, poslední vůle Pána Ježíše, aby jeho Matka nás za děti přijala a jako děti nás milovala. Zdaž nejsv. Panna nesplní tuto poslední vůli svého božského Syna? Ó, zajisté! Sama mluví k nám slovy Písma: „Já jsem matka krásného milování.“ (Sir. 24, 24.) t. j. láska její k nám činí ji naší matkou. „Honosí se, že jest matkou lásky, protože jest sama láska k nám, které za děti své přijala.“ Poccinchelli.**)

Tato její láska přiměla ji, že nejmilejšího svého Syna vydala za spásu naši. Můžeme tedy říci se sv. Bonaventurou:***) „Tak Maria milovala nás, že jednorozeného svého Syna vydala za

*) Zasvěcení rodin božskému Srdci zavádí se i v naší vlasti eskoslovenské, zejména na Moravě. Poučení o této věci naléztí lze ve splsku P. Alfonsa Daňhy, C. SS. R.: „Zasvěcení rodiny nejsvět. Srdci Páně.“ Nákladem vlastním. Na Cervence u Litovle na Moravě 1918.

*) U sv. Alfonsa: Glorie di Maria Parte I. Cap. I. § III.

**) ib.

nás“ na smrt kříže. A s umírajícím Pánem Ježíšem přála si co nejvroucněji i svůj život obětovati za nás.

Příčiny té lásky.

A ptáme-li se, proč nás tak vroucně miluje, naleznem důvody nejpádňější, které přesvědčí každého.

Ona dobře ví, že jsme dítkami Božími, a protože Pána Boha miluje více, než všichni andělé a svatí společně, musí milovati i nás; neboť psáno jest: „Toto přikázání máme od Boha: aby, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.“ (1. Jan 4. 21.) Ačkoliv nejsv. Panna důstojností Matky Boží povýšena jest nad všeliké pokolení lidské, ano i nad Cheruby a Serafy: přece jest dítkem z veliké rodiny lidské, jest dcerou Adamovou, ač neposkvrněnou, jest naší sestrou dle těla i dle milosti. Ona s námi se modlí: „**Otče náš**, jenž jsi na nebesích!“ Láska její k nebeskému Otci objímá i nás, dítky Boží, pro které on ani jednorozeného Syna svého neušetřil, ale vydal ho na smrt, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, a le měl život věčný.

Mimo to nejsv. Matka Páně dobře ví, co pro nás všechny a jednoho každého učinil a vytrpěl božský její Syn Ježíš Kristus. Vypravují o tom jesličky, domek nazaretský, celá země judská, hora Olivetská, hora Kalvarie, oltáře a svatostánky katolických kostelů. Kdyby tedy si nás nevážila, nás nemilovala, nevážila by si božského svého Syna, nevážila by si ani ceny našeho vykoupení, nejdražší krve Páně, kterou on z lásky k nám prolíti ráčil. Kdo by se opovážil něco takového tvrditi? Ona si váží nesmírné lásky božského Vykupitele k nám i všelikých jeho skutků i nesčetných bolestí a proto miluje nás a nepřeje si ničeho vroucněji, než aby pro žádného z nás nebyla nadarmo prolita krev Kristova, nýbrž abychom všichni se stali účastnými milostí vykoupení upřímným pokáním a svatostí života. Proto mileráda podává ruky pomocné i kajícím hříšníkům, aby se obrátili k Pánu

Bohu i spravedlivým, aby prospívali a vytrvali v dobrém: jest „Matkou ustavičné pomoci“.

Konečně dobře ví tato Matka nebeská, že my jsme určeni jen k tomu, abychom rozmnožovali čest a slávu Boží zde na zemi vzorným křesťanským životem a po smrti patřením na Boží krásu, láskou k nejvyššímu Dobru a z toho všeho vyplývající věčnou blažeností. Ona sama poznává ve slávě nebeské jasněji, než všichni svatí a andělé, jak velice zasluhuje Bůh, aby byl milován a přeje si toho co nejvroucněji a proto miluje i nás, kteří jsme určeni Boha milovati a oslavovati i zde i na věčnosti.

Miluje nás tedy nejsv. Panna, že jsme dítkami Božími, že za nás božský její Syn prolil svou předrahou krev, že jsme určeni oslavovati Boha i v životě časném i v životě věčném.

Miluje nás více tato Matka nebeská, než kterákoli matka pozemská miluje dítě své jediné, ano láska všech matek jest jen jakýmsi slabým odleskem lásky, kterou nejsv. Panna miluje jednoho každého z nás.

Mocná přímluva nejsv. Panny.

A když nás tak vroucně miluje, přeje si velice naší spásy a mileráda se za nás přimlouvá. Přímluva pak její vše zmůže u Boha. Sv. Alfons praví: „Ovšem nemůže již nejsv. Panna v nebi božskému svému Synu poroučeti, ale přece jsou její prosby vždy prosbami matky a proto jsou velemocny, aby dosáhla, zač prosí.“*) Všemocná jest pomoc tvá, ó Maria!“ volá jiný učený muž (Cosmas Hierosol).**) Jako ona nikdy ničeho neodepřela Synu svému na zemi, tak on jí ničeho neodepře na nebi.

Ó, jaké štěstí pro nás, že máme tam v říši nadhvězdne Matku, tak vroucně nás milující, tak mocnou u Boha! Ó, ctěme ji den co den nějakou modlitbou, doporučujme se jí v každé nesnázi, v každém těž-

*) Cf. S. Alfonso, Glorie di Marta. Parte I, c. VI, § 1.

**) ib.

kém pokušení s důvěrou neobmezenou. Ona nás přivede k Pánu Ježíši, k božskému jeho Srdci, byť jsme se i daleko od něho vzdálili. Per Mariam ad Jesum! Skrze Marii k Ježíši! To budiž naším heslem v životě i v hodinu smrti!

Vytrvejme!

Na rozloučenou volám ke všem katolíkům slovy Písma sv. ve Zjevení sv. Jana: „Drž, co máš, aby žádný nevzal koruny tvé.“ 3, 11. Buď věrným dítkem katolické církve až do smrti a dostane se ti koruny věčného života! (Ib. 2, 10.) Millionům bystrých hlav aala církev katolická odpověď na nejdůležitější otázky životní. Milliony svých synů a dcer povznesla k mravní vyspělosti, přemnohé i k svatosti. Millionům otevřela bránu do nebeského Jerusalema; neboť ona jediná má kalich spásy a klíče království nebeského.*) Kdo jinak mluví, klame nás. — Doba je zlá. Buďme vždy na stráži! „Věř, ale komu, věz!“ — Vyznávejme víru slovy, skutky, životem a bude si nás vážit i nepřítel, budeme mít spokojenost ve vlastním srdci, které nám nemůže dát svět, a budeme žít v pevné naději života věčně šťastného a blaženého!

*) Cf. Michael Faulhaber, Bischof von Speyer: „Wir Akademiker und die Kirche“. S. 29, 30.

OBSAH.

	Strana :
Úvod	3
I. Zdali dosud pravda, že máme žiti v bázni Boží?	5
I. Zdali smrtí všemu konec?	15
III. Ježíš Kristus — kdo jest?	24
IV. Zdali pravda, že církev katolická nehodí se již pro XX. století?	33
V. Co jest příčinou, že jest tolik nevěrců?	43
VI. Výtečný lék duší zraněných — svátost pokání	52
VII. „Tajemství víry“ — nejsv. Svátost oltářní	61
VIII. Božské Srdce Páně a nejbl. Panna Maria	69